ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XVI СЪЕЗДИ

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

8-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 190 (1968)
26 СЕНТЯБРЬ
СЕШАНБА
1961 ЙИЛ
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

Кеча Тошкентда Ўзбекистон Компартиясининг XVI съезди очилди.

Съезд КПСС Программаси ва Устави проектлари тўғрисидаги докладларни муҳокама этди ҳамда бу ҳужжатларни якдиллик билан маъқуллаб резолюциялар қабул қилди.

Съезд бугун ўз ишини давом эттиради.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ XVI СЪЕЗДИНИНГ ПРЕЗИДИУМИ

И. Глауберзон фотоси.

СЪЕЗДНИНГ ОЧИЛИШИ

25 сентябрда Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XVI съезди ўз ишини бошлади.

Навоий номли театр залида республика коммунистлари кўп минг кишилик армиясининг вакиллари ўтирибдилар. Совет халқини коммунистик жамият қуришнинг улуғвор программаси билан қуроллантирадиган КПСС XXII съезди арафасида улар ўз фаолиятларини партиянинг янги талаблари асосида анализ қилиб чиқиш, Ўзбекистон партия ташкилоти ва республикадаги барча меҳнаткашларнинг севикли Ватанимизни янада мислсиз суратда равнақ топтириш учун умумхалқ курашидаги конкрет вазифаларини белгилаб олиш учун бу ерга тўпландилар.

Республика Ўзбекистон Компартиясининг XVI съездини ижодий ишларни кучли суратда кенг авж олдирган ҳолда кутиб олди. КПСС Программаси ва Устави проектларидан илҳомланган, Ватанимизнинг фан ва техникани ривожлантириш, космосни забт этишдаги ажойиб муваффақиятларидан руҳланган шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашлари экономика ва маданиятнинг ҳамма соҳаларида шонли зафарларга эришиш билан Ватанни қувонтирмоқдалар, етти йилликнинг янги марраларини эгалламоқдалар. Ҳозирги вақтда барча совет кишиларининг фикр-зикри ўз меҳнати билан улуғ тинчлик ишини мустаҳкамлашга, кўп миллатли Совет давлатининг куч-қудратини кун сайин оширишга қаратилган.

Эрталаб соат 10. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** съездни очади.

Тошкент, Самарқанд, Андижон ва Фарғона областлари ҳамда Қорақалпоғистон АССР делегатлари номидан сўзга чиққан Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқовнинг таклифига биноан съезд президиум сайлайди.

СЪЕЗД ПРЕЗИДИУМИ

Абалкин Н. А.	Эшонтўраева С.	Нуъмонов (Яшин) К.
Абдуллаев З. А.	Эшонқулов Б.	Нуриддинов С.
Абдураззоқов М.	Қодиров А. М.	Нуриддинов С. Н.
Азимов С.	Кадишев С. И.	Пўлатова С.
Алижонов Т. М.	Камолов К.	Ражабов А.
Алиқулов Х.	Қамбаров Т.	Расулев М. Р.
Анисимкин И. Г.	Каримова Т. Р.	Раҳимбобоева З. Р.
Орипов У.	Каримов К.	Раҳимов М.
Бобоев С.	Кузнецов П. В.	Рашидов Ш. Р.
Бабич Н. Г.	Қўлдошева С. Я.	Ризаев А.
Бабков И. В.	Қурбонов Р.	Рудин А. Н.
Болимонов Ж.	Ли Любовь	Солиев Ш.
Баракаева Ш.	Мамажонов Х.	Самадова М.
Бўронова Р.	Маннонов Н.	Саркисов А. А.
Билбас В. А.	Мартинов Н. В.	Секретарева О. М.
Восиғов Ф.	Матчонов Н. М.	Султонова О.
Габриельянц Г. А.	Мейрбеков А.	Титов Ф. Е.
Демин Н. С.	Миробидов М. М.	Тужиков А. А.
Дўсов И.	Маханова Н.	Турсунқулов Ҳ.
Ешимбетов Д.	Маҳкамова Қ.	Умаров А.
Зиёдуллаев С.	Маҳмудов О.	Умрзоқов М.
Иброҳимова Ҳ.	Маҳмудов Н.	Усмонов С. Н.
Иброҳимов М.	Мусахонов М. М.	Федюнинский И. И.
Иброҳимов С.	Муртазоев Қ.	Ҳайдаров А.
Иванова П. Б.	Наймушин Г. Ф.	Худойбердиев Н. Ж.
Имомова Х.	Нам Хин Дюн	Шамсиддинов Ф. Ш
Эргашев Х.	Насриддинова Ё. С.	Йўлдошева Н.

Съезднинг фахрий президиумини сайлаш тўғрисида таклиф тушади. Андижон область партия комитетининг биринчи секретари Р. Қурбоновга сўз берилади. Содиқ ленинчи, тинчлик ва халқ бахт-саодати учун толмас курашчи Никита Сергеевич Хрушчев бошлиқ Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Президиуми узоқ давом этган гулдурос қарсаклар остида фахрий президиумга сайланади. Делегатлар улуғ Ленин партиясининг синалган штабини ўринларидан туриб табриклайдилар.

Съезд секретариат сайлайди. Секретариат составини Сурхондарё, Бухоро, Самарқанд ва Тошкент область партия ташкилотларининг делегациялари номидан Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари Н. Ж. Худойбердиев таклиф қилади.

СЪЕЗД СЕКРЕТАРИАТИ

Аҳмедова М. А.	Козимов С.	Рамазонов М. Р.
Белогужева С. А.	Каймаков П. В.	Сапожникова А. М.
Белоусов Н. И.	Мусахонова Х. Р.	Султонхўжаев А.
Буреев А. П.	Ожраев Д.	Шамсиддинова З. Х.
Завьялов А. З.	Парамошкин И. М.	Шиликовский П. С.
Икромова М. Х.	Пономарев А. С.	Юсупов Ғ. Ғ.
Қодиров Э. Қ.	Ражабов М.	Ёқубов Н.

Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. Шамсиддиновнинг Хоразм, Қорақалпоғистон, Сурхондарё ва Тошкент область партия ташкилотлари делегацияларининг топшириғи билан киритган таклифига биноан съезднинг Мандат комиссияси сайланади.

МАНДАТ КОМИССИЯСИ

Абдуллаева С.	Доленко В. К.	Раҳимов Б.
Алматов Ч.	Қобилова З.	Содиқова В. С.
Бурмистров И. П.	Камолова О.	Нуримбетов К.
Веселов С. М.	Камолов С.	Скоробогатов Г. И.
Виноградов В. П.	Қаюмов П.	Супотницкий Н. И.
Вишинский М. П.	Муродов Н. М.	Шарипова Ф.
Ғозиназаров А.	Немудров В. Н.	Ҳайдарова Г. К.
Жалилов Т.	Платоненков Г. К.	Хван Ман Гим
		Йўлдошева М. Й.

Редакцион комиссия сайланади. Редакцион комиссия составини Фарғона, Андижон, Бухоро ва Тошкент областларининг делегатлари номидан Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Т. Қамбаров таклиф қилади.

РЕДАКЦИОН КОМИССИЯ

Оймирзаев Ж.	Маткаримов М.	Султонов Ғ.
Ваҳобов М. Ғ.	Мирқосимов М. Ш.	Счастнев Н. В.
Венгрин Ф. К.	Муҳамедов С.	Тошқулов С. А.
Есенбоев З. И.	Нажимов Ғ.	Тоштемиров С.
Ивахненко А. Д.	Ражабова М.	Тюпко В. А.
Ким М. В.	Рустамова Қ.	Узоқов Қ. Қ.
Кичанов М. И.	Сахибоев Р.	Ҳошимова И.
Қурбонов Д. Х.	Стрельцов И. В.	Хўжаев А.
		Шчербаков А. В.

Съезднинг иш тартиби бир оғиздан тасдиқланади.

СЪЕЗДНИНГ КУН ТАРТИБИ:

1. КПСС Программасининг проекти тўғрисида доклад—докладчи Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг иккинчи секретари ўртоқ Ф. Е. Титов.
2. КПСС Уставининг проекти тўғрисида доклад — докладчи Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари ўртоқ М. М. Мусахонов.
3. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот доклади — докладчи Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов.
4. Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясининг ҳисобот доклади — докладчи Ревизия комиссиясининг раиси ўртоқ К. Каримов.
5. Ўзбекистон Компартиясининг марказий органларини сайлаш.

Съезд ўз ишининг регламентини тасдиқлайди.

Раислик қилувчи — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов «КПСС Программасининг проекти тўғрисида» доклад қилиш учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари **Ф. Е. Титовга** сўз беради. **(Ўртоқ Ф. Е. Титов доклади 2- бетда босилмоқда).**

Доклад юзасидан қизғин музокаралар бошланди.

(Музокараларнинг батафсил баёни 3-бетда босилмоқда).

Раислик қилувчи — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари З. Р. Раҳимбобоева съезд номига келган табрикларни ўқиб эшиттирди.

Съезд делегатлари КПСС Программаси проектини тамомила маъқуллаб якдиллик билан резолюция қабул қилдилар.

Съезд кун тартибидаги навбатдаги масалани қараб чиқишга ўтади. Раислик қилувчи — Сирдарё районидаги Ленин номли колхознинг раиси Н. Йўлдошева «КПСС Уставининг проекти тўғрисида» доклад қилиш учун Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари **М. М. Мусахоновга** сўз беради. **(Ўртоқ М. М. Мусахонов доклади 4- бетда босилмоқда).**

Докладни муҳокама қилишда Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари С. М. Веселов, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг иккинчи секретари М. П. Вишинский, Сталин район партия комитетининг биринчи секретари П. Қаюмов, Денов районидаги Жданов номли колхоз партия комитетининг секретари Х. Иброҳимова, Фарғона шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. Абдуллаев, Бухоро область партия комитетининг иккинчи секретари Н. И. Белоусов, «Правда Востока» газетасининг редактори А. Д. Ивахненко, Самарқанд шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. Умаровлар қатнашди.

Съезд якдиллик билан қабул қилинган резолюцияда КПСС Устави проектини қизғин маъқуллади.

Раислик қилувчи Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари Г. А. Габриельянц Мандат комиссиясининг доклади учун унинг раиси Ўзбекистон КП Марказий Комитети партия органлари бўлимининг мудири **И. П. Бурмистровга** сўз берди.

Съезд Мандат комиссиясининг докладини бир овоздан тасдиқлади.

Ўзбекистон Компартиясининг XVI съезди бугун ўз ишини давом эттиради.

* * *

Съезд делегатларига санъат усталари иштирокида катта концерт қўйиб берилди. (ЎзТАГ).

РЕСПУБЛИКА САНОАТЧИЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Республика саноатчилари КПСС XXII съезди шарафига бошланган социалистик мусобақани авж олдириб, Ўзбекистон Компартияси XVI съезди очилиши кунини 9 ойлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини муддатидан илгари бажариш билан нишонладилар.

Мусобақада «Ўзбекуголь» комбинати, Ўзбекистон металлургия заводи, Самарқанд суперфосфат ва Фарғона гидролиз заводлари, Андижон ёғ комбинати, Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси коллективлари олдинда бормоқдалар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XVI СЪЕЗДИНИНГ

„Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программаси проекти тўғрисида"ги доклад юзасидан

РЕЗОЛЮЦИЯСИ

Ўзбекистон Компартиясининг XVI съезди Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг иккинчи секретари ўртоқ Ф. Е. Титовнинг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программасининг проекти тўғрисидаги докладини эшитиб ва муҳокама қилиб, замонамизнинг энг буюк назарий ва сиёсий ҳужжати, ҳозирги даврда марксча-ленинча фанни ижодий татбиқ этиш ва янада ривожлантириш намунаси бўлган КПСС Программаси проектини республиканинг барча коммунистлари, ҳамма меҳнаткашлари номидан якдиллик билан маъқуллайди.

Бу жанговар марксча-ленинча ҳужжатнинг улуғворлиги шундан иборатки, унда ленинчи партиянинг дунёда биринчи бўлиб социализм ғалабасига эришган мамлакатга раҳбарлик қилиш соҳасидаги жуда бой тажрибаси назарий жиҳатдан умумлаштирилган, халқаро ишчилар синфининг ва унинг шонли фарзанди — жаҳон социализм системасининг ажойиб ғалабаларига якун ясалган, СССРда коммунистик жамият қуришнинг кишини илҳомлантирувчи перспективалари очиб берилган ва конкрет йўллари кўрсатилган.

КПСС Программаси проекти партиямиз коллектив ақл-заковатининг ижоди, унинг халқ бахт-саодати учун буюк курашчи, содиқ ленинчи ўртоқ Н. С. Хрушчев бошчилигидаги Марказий Комитетининг жуда катта, чинакам ғоят улкан ижодий меҳнатининг натижасидир.

Янги Программанинг ишлаб чиқилиши — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг назарий ва сиёсий жиҳатдан юксак даражадаги етуклигининг, марксизм-ленинизм принципларига мустаҳкам содиқлигининг, Маркс—Энгельс—Ленин ўлмас таълимотини янги тарихий вазиятга татбиқан ривожлантиришдаги етакчилик ролининг ёрқин далилидир.

Республикада КПСС Программаси проектини муҳокама этиш, ўрганиш Совет Ўзбекистони меҳнаткашларининг шонли Коммунистик партияга бўлган зўр муҳаббати ва чексиз садоқатининг, ленинчи КПСС Марказий Комитети теварагида монолит жипслигининг ёрқин намойишига айланди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари бутун совет халқи билан биргаликда партия янги Программасини ўзларининг жонажон ишлари, ўз ҳаётларининг буюк мақсади, коммунистик жамият қуриш учун бутун халқ курашининг байроғи деб тушунмоқдалар.

Республикада бўлиб ўтган область, шаҳар, район партия конференциялари, бошланғич партия ташкилотларидаги коммунистларнинг йиғилишлари, шунингдек меҳнаткашларнинг завод ва фабрикаларда, қурилиш ва конларда, колхоз ва совхозларда, илмий-текшириш институтлари ва ўқув юртларида, муассасалар ва ҳарбий қисмларда ўтаётган йиғилишлари ишчилар, колхозчилар, интеллигентларнинг, Совет Армияси жангчиларининг Коммунистик партия буюк кўрсатмаларини фидокорона меҳнат қилиш билан турмушга оширишга қатъий бел боғлаганликларини намойиш қилмоқда. КПССнинг яқинлашиб қолган тарихий XXII съезди шарафига, етти йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун ҳамма ерда социалистик мусобақа кенг авж олмоқда. Шу кунларда саноат ва қурилишлардаги ишчилар ва инженер-техник ходимлар фидокорлик билан меҳнат қилмоқдалар. Мўл ҳосил етиштирган колхозчилар ва совхоз ишчилари Ватанга 3 миллион 200 минг тонна «оқ олтин» ҳамда кўпгина бошқа деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етказиб беришдан иборат ўз мажбуриятларини тезроқ бажаришга ҳаракат қилмоқдалар.

Ўзбекистон Компартиясининг XVI съезди республика партия ташкилотлари зиммасига, партия программ ҳужжатининг буюк аҳамияти ва мазмунини ҳар бир киши онгига етказиш мақсадида, барча ишчи, колхозчи, интеллигентларга коммунистик жамият қуриш учун умумхалқ курашида ўз роль ва ўринларини белгилаб олишларида ёрдам бериш мақсадида КПСС Программаси проектини муҳокама қилиш, тушунтириш ва чуқур ўрганиш соҳасидаги ишларни янада кенг авж олдириш вазифасини юклайди. Шу мақсад йўлида ташкилий ва оммавий-сиёсий ишнинг барча форма ва методларидан фойдаланиш лозим.

Съезд таъкидлайдики, КПСС Программаси проектини муҳокама қилиш ва тушунтириш соҳасидаги ишлар шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларини халқ хўжалик вазифаларини муваффақиятли бажаришга, партия XXII съездини муносиб кутиб олишга сафарбар этиш белгиси остида олиб борилиши керак. Республиканинг ҳар бир меҳнаткашининг бурчи партиянинг улуғвор планларини амалга оширишда актив иштирок этиш ва бу билан коммунизм тантанасини яқинлаштиришдан иборатдир.

Республика меҳнаткашлари КПСС Программаси проектини муҳокама қилиб, кўплаб таклифлар киритмоқдалар ва истаклар билдирмоқдалар. Партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари бу таклиф ва истакларга ғоят катта эътибор беришлари, уларни ўз вақтида ўрганишлари, КПСС Программаси проекти юзасидан коммунистлар ва партиясиз меҳнаткашлар киритаётган таклиф ва истаклар ҳақида Ўзбекистон КП Марказий Комитетини мунтазам хабардор қилиб туришлари лозим.

Съезд КПСС Марказий Комитетини ишонтирадики, Совет Ўзбекистонининг коммунистлари, меҳнаткашлари партия янги Программасининг буюк кўрсатмаларини турмушга ошириш учун бутун куч ва ғайратларини ишга соладилар ва коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, дунёда энг одил жамият қуриш ишига муносиб ҳисса қўшадилар.

БУГУН ПАХТА ФРОНТИДА

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ XVI СЪЕЗДИ

КПСС ПРОГРАММАСИ ПРОЕКТИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари ўртоқ Ф. Е. ТИТОВ доклади)*

Ўртоқлар! Буюк тарихий аҳамиятга эга бўлган воқеа — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съезди очиладиган кун яқинлашиб қолди. Съезд ўз жонажон партияси раҳбарлиги остида социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалабасига эришган совет халқининг шонли ишларига улуғвор якун ясайди. СССРда коммунистик жамият қуришнинг буюк планини белгилаб беради, КПССнинг янги Программасини ва янги Уставини тасдиқлайди.

Матбуотимизда партия Программасининг проекти ҳамманинг танишиб чиқиши учун ҳамда КПСС аъзолари ва аъзолигига кандидатларнинг, барча меҳнаткашларнинг муҳокамаси учун эълон қилинган кундан бери қарийб икки ой ўтди.

Совет кишилари КПССнинг янги Программаси проектини — замонамизнинг бу муҳим сиёсий ва назарий ҳужжатини ўрганар эканлар Коммунистик партиядан, Ватанимиздан, буюк ғалабаларимиз ва улуғвор планларимиздан бениҳоя хурсанд бўлмоқдалар ва булар билан фахрланмоқдалар.

* * *

Марксизм-ленинизм классиклари партиянинг программ масалаларига ҳамиша жуда катта аҳамият бериб келганлар.

«Программа бўлмаса, — деб ёзган эди Владимир Ильич Ленин,— воқеаларнинг барча ва ҳар қандай ўзгаришларига қарамай доимо ўз йўлидан боришга қодир бўлган бир қадар яхлит сиёсий организм бўлган партиянинг бўлиши мумкин эмас».

Халқаро пролетариат ва унинг авангарди тарихидаги биринчи программа «Коммунистик партия манифести» эди.

«Коммунистик партия манифести» ҳамда Маркс ва Энгельснинг бошқа асарлари меҳнаткашларнинг озодлик курашининг тараққиётида буюк тарихий роль ўйнади ва пролетариатнинг революцион партияларининг кейинги барча программаларини ишлаб чиқишга жуда катта таъсир кўрсатди.

Коммунистик партиянинг асосчиси ва йўлбошчиси В. И. Ленин партия программасини ишлаб чиқиш ва ривожлантириш билан тинмай шуғулланди. Унинг асарларида пролетариат партияси программасининг моҳияти ва характери тўғрисидаги принципиал қоидалар ишлаб чиқилган.

Партиямизнинг 1903 йилда қабул қилинган Программаси илмий коммунизмга асос солган бу ҳужжатларнинг бевосита ғоявий вориси бўлди. Ўн беш йилча вақт ўтарўтмас партиямизнинг биринчи программаси бажарилди. 1917 йил февралида самодержавие ағдариб ташланди, октябрда эса кишилик тарихида янги даврни — капитализмнинг емирилиши ва коммунизмнинг қарор топиши даврини очиб берган Улуғ социалистик революция амалга ошди.

Ҳокимиятни ўз қўлига олган ишчилар синфи биринчи марта ўз идеалларини амалга ошира бошлаш имконига эга бўлди.

Ленин ва партия Маркснинг буюк таълимотига таяниб партиянинг 1919 йилда бўлиб ўтган VIII съездида социалистик жамият қуришдан иборат улуғвор вазифани илгари сурдилар, ҳозир бу вазифа муваффақият билан амалга оширилди.

Ҳозирги вақтда ленинчи партия яна ҳам улуғвор вазифани — инсониятга коммунизм йўлини очиб бериш вазифасини ўртага қўймоқда.

* * *

КПСС янги Программасининг проекти бутун партиямизнинг, КПСС ленинчи Марказий Комитетининг ҳамда унинг Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги Президиумининг коллектив ақлидрокининг натижасидир. Кенг фикрлаш, назарияга ижодий ёндашиш, сиёсий донишмандлик, турмушни чуқур билиш, халқнинг ҳаётий манфаатларини аниқ ва равшан ифодалаб берабилиш — мана булар содиқ ленинчи, атоқли сиёсий арбоб ва марксизм-ленинизм назариётчиси Никита Сергеевич Хрушчевни характерлаб берувчи фазилатлардир. Программа проектини ишлаб чиқишда КПСС XX ва XXI съездларининг тарихий қарорлари, ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг бу съездларда ва Марказий Комитетнинг кейинги Пленумларида қилган докладлари, партия илгари сурган янги муҳим қоидалар, 1957-1960 йилларда коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг Кенгашларида қабул қилинган ҳужжатлар ғоят муҳим роль ўйнади.

Партиянинг янги программ ҳужжати марксизм-ленинизм назариясини ривожлантиришда катта қадамдир, ҳозирги замондаги энг муҳим проблемаларни илмий асосда ишлаб чиқишнинг, назария ва практикани бирга қўшишнинг порлоқ намунасидир. Янги Программа проекти совет халқи турмушининг, жаҳон социализм системасининг барча асосий томонларини, халқаро тараққиётнинг энг муҳим масалаларини ўз ичига олади. Унда партиянинг яқин даврда коммунизм қуриш соҳасидаги асосий вазифаларининг бутун комплекси батафсил баён қилиб берилган.

Программа проекти икки қисмдан иборат: биринчи қисмга «Капитализмдан коммунизмга ўтиш инсониятнинг тараққиёт йўли» деб сарлавҳа қўйилган. Бу қисм иккита асосий масалалар группасига бўлинади.

Биринчи группа масалалар СССРнинг коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган босқичга киришигача бўлган даврни ёритиб беради. Бунда капитализмдан социализмга ўтишнинг тарихий муқаррарлиги ленинча қоидаларга тўла мувофиқ ҳолда кўрсатиб берилган, II ва VIII съездларда қабул қилинган программ ҳужжатларнинг тегишли бўлими лўнда қилиб, қарийб айнан такрорланади, бу билан партиямизнинг учала программасининг тўла ворислигига риоя қилинади, совет халқи босиб ўтган йўлдан чиқарилган хулосалар баён этилади.

Программа проектининг биринчи қисмидаги иккинчи группа масалалар мамлакатимизда коммунизм қуриш буюк процесси авж олдирилган даврдаги халқаро вазиятни ёритиб беради. Бу ерда жаҳон тараққиётининг тобора ҳал қилувчи кучига айланиб бораётган факторни, чунончи жаҳон социализм системасини — халқаро ишчилар синфининг бу асосий ютуғини таҳлил қилиш биринчи ўринда турадики, бу қонунийдир.

КПСС Программаси проектида жаҳон социализм системасининг олдинги тараққиётига якун ясаладики, бу оламшумул-тарихий аҳамиятга эгадир. Халқ демократияси мамлакатларида ҳозирги вақтнинг ўзидаёқ социалистик ишлаб чиқариш муносабатлари ҳукмронлик қилмоқда, капитализм реставрация қилиниши мумкин бўлган социал иқтисодий имкониятлар тугатилган.

Социализм лагерининг бирлашган кучлари социализм лагеридаги ҳар бир мамлакатнинг миллий суверенитетини ва социалистик ютуқларини қўриқловчи ишончли гаровдир. Программа проектида таъкидланганидек, «социалистик давлатларнинг ягона лагерга жипслашуви, унинг мустаҳкамланиб бораётган бирлиги ва тинмай ўсиб бораётган қуввати бутун система доирасида социализмнинг тўла ғалаба қилишини таъминламоқда».

КПСС Программаси проектида Совет Иттифоқининг ва бошқа социалистик мамлакатларнинг социализм ва коммунизм қуриш ишидаги ҳамкорлиги масалаларига кўп эътибор берилган. Партиямиз СССРда коммунизм қуришни бутун жаҳон социалистик системаси халқлари томонидан коммунистик жамият барпо этишнинг таркибий қисми деб ҳисоблайди.

Программа проекти ҳозирги жаҳон капитализмида юз бераётган процессларни жуда чуқур назарий асосда текширади. Октябрь социалистик революциясидан буён жаҳон империализми умумий кризисининг икки босқичини ўтди ва ҳозирги вақтда янги учинчи босқичга кирди, бу кризиснинг муҳим хусусияти шундан иборатки, бу кризис жаҳон уруши муносабати билан эмас, балки тинч тараққиёт даврида авж олди. Капитализмнинг умумий кризисининг учинчи босқичи шу билан характерланадики, социалистик система инсоният жамияти тараққиётининг ҳал қилувчи факторига айланмоқда.

Империализмнинг ич-ичида аҳвол тубдан ўзгарди. Биринчи босқичда мустамлака халқлари гарчи Улуғ Октябрь революцияси таъсири остида ҳаракатга келган бўлсаларда, лекин империализмнинг тўла сиёсий ва иқтисодий контроли остида қолиб келган эдилар. Иккинчи босқичда империализм мустамлака системасининг емирилиш процесси авж олиб кетди. Йирик мустамлакаларнинг кўпчилиги сиёсий мустақилликка эришдилар. Учинчи босқичда мустамлака системаси батамом емирилмоқда.

Реал воқелик империализм шакшубҳасиз қуёши ботган ва ҳалокатга юз тутган даврга кирганлигидан далолат бермоқда.

Аҳолининг энг кенг қатламини империализмга қарши олиб бораётган курашда бирлаштираётган энг муҳим масала уруш ва тинчлик масаласидир.

Чуқур ва тобора кескинлашиб бораётган зиддиятлар натижасида емирилаётган жаҳон капиталистик системаси янги ҳарбий авантюралар ёрдами билан ўз мавқеини сақлаб қолишга интилмоқда.

«Халқларнинг куч ғайрати, — деб таъкидланади КПСС Программаси проектида, — империалистларни ўз вақтида жиловлаб қўйишга, уларни қирғин қуролини ишга солиш имкониятидан маҳрум қилиб қўйишга сафарбар қилиниши лозим. **Асосий вазифа — термоядро урушининг олдини олишдан, унинг бошланиб кетишига йўл қўймасликдан иборатдир».**

Программа проекти таъкидлайдики, бизнинг замонда халқаро масалаларни ҳал этишнинг бирдан бир оқилона йўли Улуғ Ленин кўрсатиб берган йўлдир — социалистик давлатлар билан капиталистик давлатларнинг тинч-тотув яшаш йўлидир.

Партия, Совет ҳукумати, бутун совет халқи ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатларнинг тинч тотув яшаши сиёсатини изчил ва қаттиқ ҳимоя қилиш, халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги учун қатъий кураш олиб бориш билан бирга тинчликни бузишга интилаётган агрессив доираларга нисбатан юксак хушёрлик кўрсатмоқдалар, ҳарбий авантюралар бошловчиларни фош этмоқдалар, қуролли кучларимизни лозим даражада сақлаб туриш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар.

КПСС Программасининг иккинчи қисми СССРда коммунистик жамият қуришга оид конкрет ҳаракат планидир.

Программа проекти марксча-ленинча таълимотга асосланиб ва уни янада ривожлантириб коммунистик жамиятнинг аниқ-равшан таърифини беради. Коммунистик жамият қуриш совет халқининг бевосита амалий вазифаси бўлиб қолди.

СССР да коммунизм қурилиши инсониятнинг бутун кўп асрлик тарихида эришган ғоят буюк ғалабаси бўлади.

Коммунизм социализмдан ўсиб чиқади, унинг бевосита давомидир. Янги, коммунистик нарса социалистик жамият бағрида кун сайин тўпланиб боради. Ҳозироқ биз янги, коммунистик жамиятнинг кўпгина шундай куртакларига эгамиз. Бу — коммунистик меҳнат учун тобора кенгайиб бораётган ҳаракатдир. Бу турмушимизнинг турли соҳаларида ижтимоий ташаббусларнинг бошланиши ва бошқа кўпгина нарсалардир.

КПСС Программаси проекти коммунизм қуришнинг энг муҳим назарий масалаларини илмий асосда анализ қилиш билан бир қаторда янги жамият яратишнинг амалий йўлларини ҳам ҳар томонлама белгилаб беради.

Инсоният олдида ҳали ҳеч қачон қўйилмаган бундай улуғвор вазифани ҳал этиш совет кишилари турмушининг барча томонларини ўз ичига олади. Бу вазифалар:

иқтисодий соҳада — коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишдан;

сиёсий соҳада — коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантиришдан;

идеология соҳасида — янги кишини — коммунистик жамият қурувчисини тарбиялашдан иборат.

Улуғ Ленин партиянинг иккинчи программасини қабул қилган VIII съездда сўзлаган нутқида бундай деган эди:

«Биз коммунизм иқтисодий жиҳатдан асосланган тақдирдагина уни қадрлаймиз».

КПСС янги Программасининг проектида мамлакатимизда коммунизм қуришнинг иқтисодий жиҳатдан чуқур асосланган плани баён этилган.

«Партия ва совет халқининг асосий иқтисодий вазифаси, — деб кўрсатилади Программа проектида, — икки ўн йиллик мобайнида **коммунизмнинг моддий-техника базасини** вужудга келтиришдан иборат»

Бу вазифани ҳал этиш икки босқичда амалга оширилади.

Яқин ўн йилликда (1961—1970 йилларда) Совет Иттифоқи аҳоли жон бошига маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича капиталистик дунёнинг энг кучли ва бой мамлакати бўлган Америка Қўшма Штатларидан ўзиб кетади. Бундай шароитда барча совет кишилари социалистик тузумнинг афзалликларидан фойдаланиб, моддий жиҳатдан таъминланган ҳолда яшайдилар, уларнинг обод уй-жойларга эҳтиёжлари асосан қондирилади, оғир жисмоний меҳнат тугайди. СССР иш куни энг қисқа бўлган мамлакатга айланади.

Иккинчи ўн йилликда (1971-1980 йилларда) СССРда саноат ишлаб чиқариши камида 6 марта ўсади. Бунинг маъноси Совет Иттифоқи 1980 йилда АҚШ саноат ишлаб чиқаришининг ҳозирги умумий ҳажмини анча орқада қолдириб кетади, демакдир. Бу даража коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишни таъминлайди ва совет кишиларига эҳтиёжга яраша тақсимлаш принципини амалга оширишга келиб етиш имкониятини беради. Шундай қилиб СССРда коммунистик жамият асосан қурилади.

Программа проекти биринчи ўн йилликнинг охирига бориб электр энергияси ишлаб чиқаришни ҳозирги даражадан тахминан уч ҳисса оширишни, 20 йил мобайнида эса тахминан ўн ҳисса оширишни мўлжаллайди. Шундай қилиб В. И. Лениннинг «Коммунизм Совет ҳокимияти плюс бутун мамлакатни электрлаштиришдир» деган машҳур формуласида мужассамланган идеяси асосан амалга оширилади.

Кўмир, нефть ва газ ҳали узоқ вақтгача электр станциялари ишлаб чиқараётган электр энергиясининг асосий манбаи бўлиб қолади, шунинг учун бу хил ёқилғиларни, айниқса нефть ва газни чиқаришни тез кўпайтириш юқори суръатлар билан электрлаштиришнинг энг муҳим шартидир. Шу билан бирга бу ёқилғилардан тежамлироқ фойдаланиш, шунингдек янги энергия манбаларини топиш вазифаси илгари сурилади. Ички атом энергиясидан тобора кўпроқ фойдаланиш энергетикада айниқса истиқболга эга бўлган соҳадир.

Халқ хўжалигининг энергия билан таъминланиши қанчалик катта аҳамиятга эга бўлмасин, ишлаб чиқаришнинг моддий-техника даражасининг бир томонидир, холос. Унинг яна бир томони — машиналар системаси ва ишлаб чиқариш технологиясидир, меҳнат қуролидирки, Маркс буларни ишлаб чиқаришнинг суяги ва мускулидир деган эди.

Капитализм даврида машина техникаси қарор топди, машиналар системаси яратилди. Коммунизм қурилаётган ҳозирги вақтда машина техникаси янги, юқори босқичга кўтарилмоқда. Бу босқич меҳнат қуролининг ривожланишидаги икки асосий йўналиш билан характерланади:

биринчидан, автоматик линиялар, шунингдек автомат цехлар ва корхоналар вужудга келтириш билан;

иккинчидан, алоҳида қувват шароитида ишловчи агрегатлар вужудга келтириш билан. Сўз газ турбиналари, авиацион двигателлар ва биринчи навбатда, ракета двигателлари устида боради.

Автоматик ва ракета техникасининг ривожланиши ички атом энергиясидан саноатда фойдаланишнинг ўсиши билан бир қаторда темир ва пўлатдан ҳам пишиқ ва чидамли бўлган янги материаллар яратиш проблемасини илгари суради.

Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш — фақат мақсадгина эмас, балки Лениннинг таърифига кўра, янги ижтимоий тузумнинг ғалаба қилиши учун энг асосий ва энг муҳим бўлган юксак меҳнат унумдорлигига эришиш ва шу асосда одамнинг ҳар томонлама эҳтиёжларини тўла қондириш учун зарур бўлган моддий ва маънавий неъматларини мўл-кўл қилишга эришишнинг асосий воситасидир.

Коммунизмнинг моддий-техника базаси коммунистик қурилишнинг туб социал иқтисодий проблемаларини ҳал этишнинг асоси бўлиб ҳам хизмат қилади. Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш процессида меҳнатнинг характери ўзгариб, тобора коммунистик хусусиятларга эга бўлиб боради. Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда мамлакатимизнинг барча халқлари ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Биз шу билан бахтиёрмизки, Совет Ўзбекистони умумиттифоқ фондига пахта, пилла, каноп, қоракўл тери, пахтачилик ва тўқимачилик саноати учун машиналар, ҳар турли кабель маҳсулотлари, рангли металлургия маҳсулотлари ва кўпгина бошқа нарсалар бермоқда. Бухорода катта газ конининг топилиши республика меҳнаткашларининг коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишга қўшаётган ҳиссаларини яна ҳам кўпайтиришларига имкон беради.

* * *

КПСС Программаси проекти СССРда социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалаба қилганлигига асосланиб коммунистик ижтимоий муносабатларнинг шаклланиш ва такомиллашиш перспективаларини белгилаб беради.

Бунда асосий нарса нима?

Аввало, ишчилар билан деҳқонлар ўртасидаги синфий тафовутларнинг қолдиқларига барҳам бериш. Бизда деҳқонлар аллақачонлароқ социалистик хўжалик йўлига ўтиб олганлар ва, ишчилар синфи билан биргаликда коммунизмнинг актив қурувчиларидирлар.

КПСС Программаси проекти жамиятимизнинг социал тузилишида юз берган ўзгаришларни ҳисобга олиб мамлакатда синфий тафовутларнинг қолдиқларини батамом йўқ қилиш мақсадида янги тадбирларни кўришни назарда тутади. Программа проекти шунга асосланадики, колхоз ишлаб чиқарувчи кучлар тараққиётининг ҳозирги даражаси ва эҳтиёжларига тўла мувофиқ келади, колхознинг ташкил қилиниши ва демократик асосларининг характерига кўра эса ишлаб чиқаришни бошқариш колхозчиларнинг ўзлари томонидан амалга оширилмоқда, колхозчиларнинг ижодий ташаббуси ҳар томонлама ривожланмоқда, кишилар коммунистик руҳда тарбияланмоқда. Демак колхоз деҳқонлар учун коммунизм мактабидир.

Колхоз тузумининг иқтисодий жиҳатдан равнақ топиши колхоз мулкининг умумхалқ мулки билан аста-секин яқинлашуви ва келгусида эса унинг умумхалқ мулки билан қўшилиб, ягона коммунистик мулкка айланиши учун шароит ҳозирлайди.

Маълумки, колхоз ишлаб чиқаришининг умумлашув даражасини оширишда бўлинмас фондлар етакчи ўрин тутади. Бўлинмас фондлар колхоз-кооператив мулкини умум халқ мулки даражасигача кўтаришнинг асосий иқтисодий базасидир.

Бироқ мулкнинг колхоз формасининг ривожланиши фақат бўлинмас фондлар билан чекланиб қолмайди. Программа проектида колхозлараро ишлаб чиқариш алоқаларига катта аҳамият берилади.

Программа проектида янги, жуда муҳим қоида — аграр саноат уюшмаларини вужудга келтириш перспективалари тўғрисидаги қоида бор, бу уюшмаларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари саноат йўли билан қайта ишланади. Бу уюшмалар колхоз мулкини аста-секин коммунистик мулкка айлантириб боришнинг жуда муҳим иқтисодий факторидир.

Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги социал-иқтисодий ва маданий-маиший тафовутларнинг тугатилиши коммунизм қурилишининг энг муҳим натижаларидан бири бўлади.

КПСС Программаси проекти давлат қурилиши, социалистик демократияни янада ривожлантириш соҳасидаги вазифаларни ҳам белгилаб беради. Партия бундай вазифаларни белгилар экан пролетариат диктатураси тўғрисидаги марксча-ленинча таълимотни юксак даражага кўтариб, уни янги хулоса ва қоидалар билан бойитди.

Пролетариат диктатураси социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалабасини ва жамиятнинг коммунизм қурилишини кенг авж олдиришга ўтишини таъминлагач, у ўзининг тарихий миссиясини бажариб бўлди ва ички тараққиёт вазифалари нуқтаи назаридан СССРда зарур бўлмай қолди. Эндиликда давлат ҳокимияти умумхалқ ҳокимиятига айланмоқда. Пролетар демократияси эса умумхалқ демократиясига айланди.

Бироқ шуни назарда тутмоқ керакки, ишчилар синфининг раҳбарлик роли унинг гегемон мавқеи тушунчаси билан пролетариат диктатураси тушунчаси ўртасида тафовут бор. Биринчи тушунча иккинчи тушунчадан кенгроқдир. Ишчилар синфи диктатурадан фақат муайян тарихий даврдагина жамиятни революцион тарзда қайта ташкил қилиш қуроли сифатида фойдаланади. Ишчилар синфининг халқ оммасига раҳбарлигига келганда у, социалистик революцияга қадар, пролетариат диктатураси ўрнатилганига қадар ҳам амалга оширилади ва пролетариат диктатураси умумхалқ давлатига ўсиб ўтганидан кейин ҳам сақланиб қолади.

Гап ишчилар синфининг унинг ўтмишдаги революцион хизматларига асосланган маънавий обрўсидагина эмас, балки унинг социалистик ишлаб чиқариш системасидаги ҳозирги мавқеида ҳамдир.

Ишчилар синфининг меҳнати умумхалқ мулкига асосланади. Деҳқоннинг меҳнати эса ишлаб чиқариш воситаларининг группа, кооператив мулклигига асосланади. Ишчилар синфи йирик машинали ишлаб чиқариш ва илғор техника билан боғлиқдир, шонли революцион традициялар руҳида, марксизм-ленинизм идеяларига садоқат руҳида тарбияланган ва шу сабабли социалистик идеологиянинг энг изчил намояндасидир, интизом ва уюшқоқликнинг намунасидир.

Шундай қилиб, агар пролетариат диктатураси мамлакатнинг ички тараққиёти нуқтаи назаридан зарур бўлмай қолган бўлса, ишчилар синфининг халқ оммасига раҳбарлиги сақланиб қолади.

Шунингдек давлат ҳам сақланиб қолади. Давлатнинг тўла барҳам топиши учун коммунизмни тўла қуриб бўлиш ҳамда халқаро майдонда коммунизм билан капитализм ўртасидаги зиддиятлар коммунизм фойдасига узил-кесил ҳал этилиши лозим.

Давлатнинг барҳам топиш процесси давлат ҳокимияти органларининг социалистик демократияни янада ривожлантириш асосида аста-секин жамоат ўз-ўзини идора қилиш органларига айланиши йўлидан боради. Программа проектида бу процесснинг асосий белгилари аниқлаб берилган. Бу белгилар аввало барча гражданларнинг давлатни бошқаришда, хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишда, давлат аппаратининг ишларини яхшилашда ва унинг фаолияти устидан халқ контролини кучайтиришда актив иштирок этишидан иборат.

Давлатнинг жамоат ўз-ўзини идора қилиш органига ўсиб ўтишининг асоси Советларнинг ўзида мавжуддир. Советлар давлат ташкилоти билан жамоат ташкилотининг белгиларини бирга қўшади ва ўз фаолиятида кенг меҳнаткашлар оммасининг актив ва бевосита иштирок этиши билан жамоат ташкилоти сифатида майдонга чиқади. Советларнинг ривожланиши билан бирга бошқа жамоат ташкилотларининг роли ҳам ошиб боради.

Социалистик демократияни янада кучайтириш, давлат ва жамоат ташкилотларининг бутун системасини ривожлантириш ва такомиллаштириш юзасидан Программа проектида мўлжалланган тадбирларнинг амалга оширилиши натижасида коммунистик жамоат ўз-ўзини идора органларининг, коммунистик жамиятда яшаш тартиб-қоидаларининг ҳамма эътироф этган ягона нормаларининг шаклланиши учун ёрқин перспективалар очилади. Коммунизмнинг жами социал ўзгаришлардан қонуний равишда келиб чиққан энг катта ютуғи янги кишини тарбиялашдир.

Ҳар томонлама ва гармоник тарзда камол топган кишиларни тарбиялаб вояга етказиш учун социализм ғалабаси туфайли кўпгина шароитлар яратилди. Коммунизм даврида бу вазифа тўла-тўкис ҳал қилинади.

Программа проектида коммунизм бинокорининг аҳлоқ кодекси ижтимоий муносабатлар тарихида биринчи марта қатъий илмий асосда таърифлаб берилган, бу кодекс совет кишиси амал қилиши лозим бўлган энг муҳим ахлоқий принципларни ўз ичига олади.

Бизнинг барча идеологик ишимиз ҳам ахлоқ кодекси руҳида қурилмоғи лозим.

Коммунистик тарбиянинг ғоявий асоси марксизм-ленинизмдир. Партия барча аҳолини илмий коммунизм руҳида тарбиялаш вазифасини қўяди, меҳнаткашларнинг марксча-ленинча таълимот идеяларини эгаллаб олишига, турмушни онгли равишда коммунистчасига қуришларига ҳаракат қилади.

Буржуа идеологияси ва ахлоқига, хусусий мулкчилик психологиясига, таассуф ва хурофотларга қарши кураш совет кишиларини коммунистик руҳда тарбиялаш ишининг таркибий қисмидир.

Ҳар бир кишини меҳнатга чинакам коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш тарбиявий ишларнинг марказида турмоғи лозим.

* * *

КПСС Программаси проектида миллий масалага катта ўрин берилади.

Ленин партиясининг буюк хизмати шундаки, у 100 дан ортиқ миллат ва элат яшайдиган бизнинг мамлакатимизда миллий масалани тўғри ҳал қила олди, миллатларнинг фақат сиёсий тенгҳуқуқлилигини таъминлабгина қолмай, балки уларнинг эски тузумдан мерос қолган иқтисодий ва маданий тенгсизлигини тугатишни ҳам таъминлай олди.

Мамлакатимизнинг барча халқлари Н. С. Хрушчевнинг БМТ Бош Ассамблеясининг XV сессиясида айтган сўзларини зўр қувонч билан такрорлайди:

«Биз шу билан фахрланамизки, Шарқ мамлакатлари учун бир авлоднинг умри давомида қолоқликка, қашшоқликка, касалликларга, жаҳолатга хотима бериши ва иқтисодий жиҳатдан илғор мамлакатлар даражасига кўтарилиш тўла мумкинлиги Россиянинг собиқ чекка ўлкалари тажрибасида тасдиқланди».

Бизнинг Совет Ўзбекистонимиз бунинг ёрқин мисолларидан биридир.

Ўзбекистон революциядан олдинги ўтмишда қай аҳволда эканлигини батафсил гапириб ўтиришимнинг ҳожати йўқ. Шуни айтиш кифояки, пахта етиштириб берувчи асосий ўлка бўлган Ўзбекистон территориясида биронта ҳам тўқимачилик фабрикаси йўқ эди, бошқа корхоналар тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Бир миллион 200 мингдан кўпроқ деҳқон бир қарич ерга ҳам эга эмас эди ва оч-яланғоч яшар эди. Аҳоли ёппасига саводсиз эди.

Феодал муносабатлар ҳукм сурган шу қолоқ ўлка машаққатли капиталистик тараққиёт босқичини ўтмай, тўппа-тўғри социализмга сакраб ўтди.

Ўзбекистон Совет ҳокимияти йилларида йирик индустриал-колхозлашган республикага айланди. Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда саноатнинг етмишдан ортиқ тармоғи бўлиб, буларда қора ва рангли металлургия корхоналари, машинасозлик, химия корхоналари, газ, нефть ва кўмир чиқарувчи корхоналар, тўқимачилик корхоналари ва бошқа корхоналар муҳим ўринни эгаллайди. Ўзбекистонда саноат ишлаб чиқариш ҳажми 1913 йилдагига нисбатан 20 марта ўсди, нефть чиқариш — 121 марта, электр энергияси ишлаб чиқариш 1700 мартадан зиёдроқ, пахта толаси — 6 марта, ўсимлик ёғи — 4 марта кўпайди.

Ўзбекистон эндиликда ўз саноат маҳсулотлари билан жаҳон бозорига чиқди. Ўзбекистон 51 мамлакатга маҳсулот чиқармоқда.

Ўзбекистонда буюк маданий революция юз берди. У ёппасига саводхон республикага айланди. Бизнинг умумий таълим мактабларимизда 1,5 миллион бола таълим олмоқда. Ҳар бир 10 минг аҳолига тўғри келадиган студентларнинг сони бўйича республикамиз фақат қўшни Шарқ мамлакатлариданги на эмас, балки Европанинг кўпгина капиталистик мамлакатларидан ҳам ўзиб кетди. Республикада 10 мингдан кўпроқ илмий ходим ишлаб турибди.

Коммунистик партия миллий сиёсатининг Ўзбекистондаги ютуқлари ана шундай. Қардош Қорақалпоғистонда, барча иттифоқчи ва автоном республикаларда ҳам ана шундай ютуқларга эришилди.

Республикамиз меҳнаткашлари жонажон Коммунистик партиядан, унинг содиқ ленинчи Никита Сергеевич Хрушчев бошлиқ Марказий Комитетидан ғоят миннатдордир, ўз жонажон оға-инилари — СССРнинг барча халқларидан хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида бераётган бебаҳо ёрдамлари учун ғоят миннатдордир.

КПСС янги Программасининг проекти мамлакатимизда миллий масалани ҳал этишни марксча-ленинча чуқур анализ қилиш асосида совет республикаларининг экономикаси ва маданиятини янада ҳар томонлама ривожлантиришни, СССР халқларининг яна ҳам мустаҳкамроқ қардошларча ҳамкорлиги ва ўзаро ёрдамини, жипслашуви ва яқинлашувини, миллий давлат формаларининг яна ҳам такомиллашувини таъминлашнинг конкрет вазифаларини белгилаб берди.

Яқин йигирма йил мобайнида барча иттифоқчи республикаларнинг ва шу жумладан Ўзбекистоннинг ишлаб чиқарувчи кучларини яна ҳам кучли суратда юксалтириш мўлжалланади.

Ҳозирдан бошлаб, етти йиллик учун кураш жараёнида бу улуғвор планларни амалга ошириш учун замин тайёрланмоқда. Коммунизм қурилишининг муваффақиятлари ҳар бир коллективнинг, ҳар бир меҳнаткашнинг куч-ғайратига боғлиқ. Ўз планлари ва социалистик мажбуриятларини бажараётган саноат корхоналари, қурилишлар, колхоз ва совхозлар коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда ўзларининг анча ҳиссаларини қўшмоқдалар. Айни вақтда орқада қолаётган корхоналар, колхозлар ва совхозларимиз ҳам бор. Партия ташкилотлари қолоқ участкаларда ишнинг аҳволини пухта ўрганиб чиқишлари ва барча коллективларнинг илғорлар даражасига кўтарилишларига эришишлари лозим. Пахта юзасидан олинган мажбуриятларни бажариш бизнинг энг муҳим вазифамиздир.

Коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврда иттифоқчи республикалар ўртасидаги иқтисодий алоқалар тобора мустаҳкамланиб боради. Программа проекти ишлаб чиқаришни рационал жойлаштиришни ва табиий бойликларни планли равишда ишлашни таъминлаш, республикалар ўртасидаги социалистик меҳнат тақсимотини такомиллаштириш, уларнинг меҳнат ғайратларини бирлаштириш ва мувофиқлаштириш, бутун давлат манфаатларини ҳар бир совет республикаси манфаатлари билан тўғри қўшиб олиб бориш вазифасини қўяди.

Бу ишда Ўрта Осиё иқтисодий районини координация қилиш ва планлаштириш бўйича яқинда тузилган кенгаш катта роль ўйнамоғи лозим.

Программа проектида иттифоқчи республикалар ўртасидаги социалистик меҳнат тақсимотини такомиллаштириш тўғрисида талаб қўйилиши муносабати билан бизнинг барча кадрларимизни умумдавлат манфаатларини чуқур тушуниш руҳида тарбиялаш масаласи яна ҳам кўпроқ аҳамият касб этади. Биз маҳаллийчилик ва миллий худбинликнинг ҳатто энг кичик кўринишларига ҳам қарши кураш олиб боришимиз, барча ходимларнинг, барча меҳнаткашларнинг куч-ғайратини ўзининг қардош республикалар олдидаги интернационал бурчини намунали бажаришга қаратмоғимиз лозим.

Иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлашда, социалистик миллатларни янада яқинлаштиришда иқтисодий-маъмурий районлар меҳнаткашларининг, иттифоқчи республикалар пахтакорларининг традиция бўлиб қолган мусобақаси катта роль ўйнайди.

Программа проектидаги қуйида баён қилинган қоида ғоят катта аҳамиятга эгадир: модомики, бизда барча миллатлар тенгҳуқуқли экан, уларнинг турмуши ягона социалистик асосда қурилаётган экан, ҳар бир халқнинг моддий ва маънавий эҳтиёжлари бир меёрда қондирилмоқда экан ва уларнинг ҳаммаси умумий ҳаётий манфаатлари билан бир оила бўлиб бирлашган ва ягона мақсад сари биргалинда бормоқда эканлар, иттифоқчи республикаларнинг СССР доирасидаги чегаралари ўзининг илгариги аҳамиятини тобора йўқотиб бормоқда.

Бу қоиданинг ҳаётийлиги Ўрта Осиё ва Қозоғистон қардош республикаларининг ҳаётидан олинган кўп мисоллар билан тасдиқланади.

КПСС Программаси проектида бундай дейилади: «Партия СССР халқлари маданиятининг социалистик мазмунини ривожлантиришга катта аҳамият бериб, **унинг бундан буён ҳам ўзаро бойиб, яқинлашиб боришига,** унинг интернационал негизининг мустаҳкамланишига ва шу йўл билан коммунистик жамиятга хос ягона умум инсоният маданиятининг вужудга келишига ёрдам беради».

Коммунистик қурилиш процессида ҳар қандай социалистик миллат маданиятини ривожлантиришда эришилган ютуқлар СССРдаги барча халқларнинг бойлигига айланмоқда. Шундай қилиб ҳар бир миллат социалистик маданиятнинг умумий хазинасига ўз ҳиссасини қўшади.

Бунга ижодий ходимларнинг мустаҳкам ўзаро алоқалари, қардош халқлар адабиёти ва санъати ҳафталиклари, иттифоқчи республикаларда қардош халқлар ёзувчилари асарларининг таржима қилиниши ва нашр этилиши кўп жиҳатдан ёрдам беради.

Биз бундан буён ҳам бундай ўзаро алоқа формаларини ҳар томонлама ривожлантира боришимиз, социалистик маданият тараққиётида барча социалистик миллатларни жипслаштирадиган, бирлаштирадиган ва коммунистик жамиятнинг бўлажак ягона умуминсоният маданиятининг шаклланишига ёрдам берадиган янги, прогрессив нарсаларни қувватлашимиз ва ривожлантиришимиз лозим.

КПСС Программаси проекти ҳар қандай миллатчилик ва шовинизмнинг кўринишлари ва қолдиқларига қарши муросасиз кураш олиб бориш зарурлигини таъкидлайди.

Миллатчилик қолдиқлари турли формаларда — миллий чекланиш ва маҳдудлик кайфиятларида, ўтмишни идеаллаштириш ва ўтмишнинг социал қарама-қаршиликларини хаспўшлашда, миллий хусусиятларнинг аҳамиятини бўрттириб кўрсатишда ва шу кабиларда кўриниши мумкин.

Биз миллатчилик ва шовинизмнинг ҳар қандай кўринишларига қарши кескин кураш олиб бормоғимиз керак.

Бизнинг бурчимиз — барча меҳнаткашларни социалистик интернационализм руҳида, бузилмас қардошларча дўстлиқ ва барча халқларни самимий ҳурматлаш руҳида тарбиялаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилишдан иборат.

Миллий традициялар ва одатларга доир масалаларга тўғри муносабатда бўлиш биз учун жуда муҳимдир. Ўтмишнинг социал ва миллий адолатсизлигидан келиб чиққан традиция ва одатлар тугатилиши керак. Шу билан бирга коммунистик қурилиш давомида совет социалистик миллатларнинг ўзаро муносабатларида вужудга келаётган янги традицияларни бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашимиз ва ривожлантиришимиз зарур.

Программа проектида турли миллат ходимларини тарбиялашда ва улардан фойдаланишда миллий алоҳидаликнинг ҳар қандай кўринишларига йўл қўйиш мумкин эмас деб кўрсатиладики, бу бизнинг кўпмиллатли республикамиз учун катта аҳамиятга эга.

Ленинча социалистик интернационализм принципларига содиқ бўлган Ўзбекистон партия ташкилоти КПСС Программаси проектида миллий муносабатлар соҳасида илгари сурилган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун, партиямизнинг буюк ютуқларини — совет халқларининг бузилмас дўстлигини янада мустаҳкамлаш учун бутун чораларни кўради.

(Охири учинчи бетда)

*) Доклад қисқартириліб босилмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ XVI СЪЕЗДИ

„КПСС ПРОГРАММАСИ ПРОЕКТИ ТЎҒРИСИДА“ГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари **Ф. Е. Титов**нинг «КПСС Программасининг проекти тўғрисида»ги доклади юзасидан музокаралар бошланди.

Раислик қилувчи Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари **М. Абдураззоқов**га сўз беради.

Ленинчи коммунистлар партиясининг XXII съезди очилишигача уч ҳафта вақт қолди, бу съезд партиянинг ва бутун совет халқининг ҳаётида алоҳида аҳамиятга эга бўлади, дейди ўртоқ Абдураззоқов. Инсоният тарихида биринчи марта коммунистик жамият қуриш порлоқ орзудан амалий ишларнинг тамомила конкрет программасига айланади.

Мамлакатимизнинг ҳамма ерларидагидек Тошкент областида ҳам, дейди нотиқ, коммунистлар ва барча меҳнаткашлар бу тарихий ҳужжатни, унинг ҳар бир қоидасини зўр қизиқиш билан ўрганмоқдалар ва муҳокама қилмоқдалар. КПСС Программаси проектини муҳокама қилишга бағишланган партия йиғилишларида ва меҳнаткашлар коллективларининг йиғилишларида ярим миллионга яқин киши қатнашди. Областнинг саноат ва қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари замонамизнинг бу буюк ҳужжатини якдиллик билан маъқуллаганлари ҳолда, янги меҳнат зафарларига илҳомланиб, съездга муносиб совғалар тайёрламоқдалар.

Халқларнинг ленинча дўстлиги социалистик давлат куч ва қудратининг энг муҳим манбаларидан биридир. Ҳар бир совет республикасида, шу жумладан Ўзбекистонда хўжалик ва маданий қурилишдаги улуғвор ютуқларга ана шу дўстлик туфайли эришилди.

Мамлакатимизнинг ҳамма халқлари ягона дўст оилада меҳнат қилиб, бир-бирларига қардошларча ёрдам кўрсатмоқдалар. Шу ҳақда гапирганда, деб таъкидлайди нотиқ, улуғ рус халқининг буюк ролига алоҳида тўхталиб ўтиш зарур. Ўзбек халқи ўзининг улкан дўсти ва оғасини астойдил севади ва иззат-ҳурмат қилади. У ўзбекларга озодликка эришишда ёрдам берди, уларни давлатни бошқаришга, хўжалик ва маданий қурилишнинг жуда мураккаб вазифаларини ҳал этишга ўргатди. Съезднинг шу юксак минбарида туриб, биз улуғ рус халқига унинг беғараз қардошларча ёрдами учун ташаккур изҳор қиламиз, дейди гулдурос қарсаклар остида ўртоқ Абдураззоқов.

Сўнгра нотиқ КПСС Программасининг проекти асосида халқ хўжалигини ривожлантиришнинг баъзи проблемаларига тўхталиб ўтади. Партия, ҳукумат, шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчев пахтакорларнинг меҳнатини енгиллаштириш учун жуда кўп иш қилдилар. Ана шу оталарча ғамхўрликка жавобан пахтачилик учун ишлаб чиқариладиган техникани такомиллаштириш ишларини кучайтириш зарур. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган корхоналарнинг қувватини ошириш масалалари билан яқиндан шуғулланиш керак. Тошкент областида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кескин суратда кўпайтириш манфаатларини кўзлаб. Чорвоқ сув омбори қурилишига тезроқ киришиш зарур. Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг Тошкент область партия комитети билан биргаликда Мирзачўлнинг аввалдан суғорилиб келган зонасидаги ерларнинг мелиорация ҳолатини яхшилаш чораларини ишлаб чиқишлари катта аҳамиятга эга бўлур эди.

Мажлис Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **З. Р. Раҳимбобоева** раислигида давом этади. У Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг раиси **К. Камолов**га сўз беради.

Қорақалпоғистон меҳнаткашлари бутун совет халқи билан бирга КПСС Программаси проектини зўр мамнуният туйғуси билан, ғоят фахрланиб ва қувонч билан кутиб олдилар.

КПСС Программаси проектида ленинча миллий сиёсат янада ривожлантирилди. Шу сиёсатни амалга ошириш туфайли чор Россиясининг собиқ чекка ўлкаларидаги халқлар тарихан қисқа муддат ичида асрий қолоқлик ва зулматдан бахтли ва яратувчилик ҳаётига эришдилар. Улуғ Октябрь натижасида бунёдга келган Қорақалпоғистон автоном республикаси Совет ҳокимияти йилларида сиёсий, хўжалик ва маданий ҳаётда буюк муваффақиятларга эришди. Қорақалпоғистон меҳнаткашлари, дейди нотиқ, жонажон Коммунистик партиямизга, унинг ленинчи Марказий Комитетига, улуғ рус халқига, ўзбек халқига ва севикли Ватанимиздаги бошқа халқларга уларнинг қардошларча беғараз ёрдами учун чин қалбдан ташаккур ва миннатдорчилик изҳор қиладилар.

КПСС Программасининг проекти асосида ҳар бир республика олдида, шу жумладан Қорақалпоғистон олдида улуғвор истиқболлар очилмоқда. Қорақалпоғистон жуда катта ресурсларга эга, бу ресурслардан мумкин қадар тўлароқ фойдаланиш зарур. Қорақалпоғистонда хилма-хил фойдали қазилмалар, пахта, шоли ва бошқа қимматли қишлоқ хўжалик экинлари етиштириш учун яроқли катта ер массивлари мавжуддир. Кенг яйловлар чорвачиликни ривожлантириш учун қулай шароит вужудга келтиради.

Биз, дейди нотиқ, пахта тайёрлаш, гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш жиҳатидан республикамиз ҳозирги вақтда анча орқада қолаётганлигини биламиз. Лекин биз меҳнаткашларнинг ўсган меҳнат ғайратига ва сиёсий активлигига таяниб, қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишдаги жиддий камчиликларни бартараф қилиб, йўл қўйилган қолоқликни тугатишимизга ва КПСС XXII съездини янги меҳнат муваффақиятлари билан кутиб олишимизга аминмиз.

Ўрта Осиё машина-синаш станциясининг комплекс механизациялаш бригадаси бошлиғи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **В. А. Тюпко** сўзга чиқади.

Совет халқи КПСС Программаси ва Устави проектларининг эълон қилинишини зўр қувонч билан кутиб олди. Бу тарихий ҳужжатларда социалистик жамиятимизнинг коммунизмга ўтишининг ёрқин манзараси чизиб берилган. Мамлакатимизнинг ҳамма меҳнаткашлари коммунизмнинг бизга ўз-ўзидан келмаслигини тушунадилар. Коммунизмнинг ғалабаси учун астойдил ишлаш керак бўлади. Лекин бизнинг меҳнатимиз алоҳида меҳнат бўлиши лозим. Шундай қилиш керакки, одам машинани бошқарадиган бўлсин, оғир жисмоний ишларнинг ҳаммасини машина бажарадиган бўлсин.

Бу йил биз пахта етиштиришда комплекс механизацияни қўллаб, яхши ҳосил етиштирдик. Дастлабки мўлжалларга кўра, ҳар гектардан камида 35 центнердан ҳосил олиниши керак. Эндиликда етиштирилган пахтани териб олиш қолди, холос.

Мен КПСС XXII съездигача очилган пахтанинг ҳаммасини машинада териб олишга ва бутун ҳосилнинг 90 процентини биринчи сортларга топширишга ваъда бераман.

Бу йил мен ўтоқ қилишга жуда кам вақт сарф қилдим, чунки бутун майдондаги бегона ўтларни гербицидлар ёрдами билан тугатдим.

Пахтакорлар суғориш вақтида кўп меҳнат сарфлайдилар. Лекин эгилувчан шланглар ёрдамида суғоришдек энг самарали усулдан ҳали ҳамма жойда ҳам фойдаланилаётгани йўқ. Шуни ҳам айтмоқчиманки, мавжуд шланглар унчалик чидамли эмас. Съезддан шлангларни янги синтетик материаллар — капрон, нейлондан тезроқ тайёрлаш чораларини белгилашни сўрамоқчи эдим. Бундай қувурлар енгил, пишиқ ва чидамли бўлади.

Аминманки, Ўзбекистоннинг ҳамма механизаторлари КПСС XXII съезди шарафига қабул қилинган мажбуриятларни шараф билан бажариш ва бу билан мамлакатимизда коммунистик жамият қуриш ишига ўз ҳиссаларини қўшиш учун бутун кучларини сарф қиладилар.

Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони армия генерали **И. И. Федюнинский** минбарга чиқади.

Бутун совет халқи билан бирга туркистонлик жангчилар ҳам Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программасининг проектини қизғин ва якдиллик билан маъқуллайдилар, дейди қўмондон. Жонажон партиямизнинг янги Программаси халқларга коммунизм йўлини ёрқин машъалдек ёритиб турибди.

Совет Иттифоқининг ва бошқа социализм мамлакатларининг муваффақиятлари империалистлар лагерида қаҳр-ғазаб туғдирмоқда. Тарих томонидан ҳалокатга маҳкум этилган капитализм бизнинг коммунизм қуришимизга халақит беришга уринмоқда, янги ҳарбий авантюраларнинг аҳмоқона планларини тузмоқда.

Америка империализми агрессиянинг асосий кучи, жаҳон реакциясининг таянчидир. Унинг раҳбарлигида жуда катта уруш аппарати, агрессив блокларнинг кўп тармоқли системаси вужудга келтирилди. Америка империализми қонхўр ўргимчак сингари, ўзига қарам бўлган ҳамма мамлакатларни Совет Иттифоқига ва социализм лагерига қарши қаратилган ҳарбий базалар ва старт майдончаларининг жуда кўп тармоқлари ичига қамраб олди. Америка Қўшма Штатлари империалистларининг раҳбарлигида Ғарбий Германияда янги урушнинг энг хатарли ўчоғи вужудга келтирилмоқда.

Ҳозирги вазиятда мамлакатимизнинг ва бутун социализм лагерининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш масаласи алоҳида аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам партиямиз бизлардан Совет Иттифоқининг ва унинг Қуролли Кучларининг мудофаа қудратини Совет Ватанимизга ёки социализм лагеридаги бошқа мамлакатга ҳужум қилишга журъат этган ҳар қандай агрессорни узил-кесил ва тамомила тор-мор келтиришни таъминлайдиган даражада сақлашни талаб қилмоқда. Партия мамлакатимиз мудофаасини мустаҳкамлашни, социалистик Ватанни ҳимоя қилишни ўзининг муқаддас бурчи деб, бутун совет халқининг муқаддас бурчи деб, социалистик давлатнинг жуда муҳим вазифаси деб ҳисоблайди.

Туркистон ҳарбий округининг жангчилари, деди ўз нутқининг охирида ўртоқ Федюнинский, ҳозирги халқаро вазиятнинг ғоят жиддийлигини яхши тушунадилар ва ўзлари учун тўғри хулоса чиқармоқдалар. Улар Совет Иттифоқида коммунизм қуришнинг ажойиб истиқболларидан илҳомланиб, партиянинг XXII съезди шарафига оширилган социалистик мажбуриятлар олмоқдалар. Ҳозирги вақтда кўп жангчилар ўз ҳаётларини партия билан боғлашга интилиб, Коммунистик партия сафига қабул қилиш ҳақида ариза бермоқдалар.

Сизларни ишонтириб айтишга ижозат бергайсизки, Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети теварагига маҳкам жипслашган округимиз жангчилари Ватанимизнинг жанубий чегараларини бундан буён ҳам хушёрлик ва сергаклик билан қўриқлайдилар. Биз партия ва ҳукуматнинг севикли Ватанни ҳимоя қилиш ҳақидаги буйруғини бажаришга ҳамиша тайёрмиз.

Сурхондарё область касалхонасининг бош хирурги **О. М. Секретарева** бундай деди: Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программасининг проектини ўқиб чиққанингда бизнинг мамлакатимизда киши бахтиёр бўлиш учун яратилганлигига ишонч ҳосил қиласан, киши

КПСС Программасининг проектида мамлакатимиз қишлоқ ва шаҳар аҳолисининг юқори малакали медицина хизматининг ҳамма турларига бўлган эҳтиёжини қондириш вазифаси биринчи марта илгари сурилади. Бу вазифани муваффақиятли ҳал этмоқ учун барча имкониятлар мавжуддир. Ўтмишда чор Россиясининг энг қолоқ чекка ўлкаси бўлган Сурхондарё области бунга ёрқин мисол бўла олади. Бу областда яшаган кишилар илгари малакали медицина ёрдамини хаёлларига ҳам келтира олмас эдилар.

Совет ҳокимияти йилларида областда медицина муассасаларининг кенг шохобчалари ташкил этилди. Шу йилнинг 1 июлигача областдаги касалхоналарда 7720 ўрин бор эди. Бу эса, етти йиллик планда мўлжалланганидан анча ортиқдир. Областда 17 район ва 78 участка касалхоналари бор.

КПСС Программасининг проекти биз, медицина ходимлари олдига аҳолига медицина хизматини янада яхшилаш, касалликнинг олдини олиш ва касал бўлувчилар сонининг анча камайишига эришиш, инсон умрини анча узайтириш каби янги, мураккаброқ вазифаларни қўяди.

Киши, унинг ҳаёти ва соғлиғи — партиямиз учун ҳамиша азиз нарса бўлиб келди. Инсоният барча кишиларни эркин ва бахтиёр қиладиган ҳаётни барпо қилиш, уларнинг ўз меҳнати самараларидан фойдаланишлари тўғрисида кўпдан буён орзу қилиб келар эди. Бизнинг мамлакатимизда бу орзулар реал воқеликка айланди.

Коммунизм улуғвор программасини тинч шароитдагина бажариш мумкин. Империалистлар қиличларини яланғочлаётганликларини яхши биламиз. Аммо ҳар қандай агрессорни жиловлаб қўйиш учун социализм лагерининг кучлари етарлидир. Империалистлар янги урушни бошлаб юборар эканлар, ҳар биримиз партиянинг биринчи чақириғи биланоқ севикли Ватанимизни шай бўлиб ҳимоя қиламиз.

Ўзбекистон КП Бухоро область комитетининг биринчи секретари **А. Ризаев** ўз нутқида қуйидагиларни айтади:

КПСС Программасининг проекти мамлакатимиздаги барча халқлар учун ҳар бир совет кишиси учун йўлчи юлдуздир. Партия Программа проектида тантанали суратда эълон қиладики, совет кишиларининг ҳозирги авлоди коммунизм даврида яшайди. Шу сабабли, ҳаммамиз зўр ғайрат билан меҳнат қилиб, ана шу олижаноб мақсадга эришиш учун ёрдам беришга қатъий бел боғлаганмиз. Замонамизнинг ана шу коммунистик манифестидан илҳомланган бизнинг халқимиз ўз жонажон Коммунистик партиясининг XXII съездини экономика ва маданиятнинг ҳамма соҳаларида янги ажойиб муваффақиятлар тўғрисидаги рапортлар билан кутиб олмоқда. Давримизнинг ана шу буюк ҳужжатини яратганликлари учун меҳнаткашларнинг партиямиз жанговар штабидан ва толмас ленинчи, халқ бахти учун курашчи Никита Сергеевич Хрушчевдан миннатдорчилик туйғулари ана шу рапортларда ўзининг ёркин ифодасини топди.

Ўн саккиз мингдан кўпроқ агитатор, пропагандист ва лекторлар партия Программасининг проектини чуқур ўрганишда Бухоро областидаги коммунистларга ва барча меҳнаткашларга актив ёрдам бермоқдалар. Программа проекти матбуотда эълон қилингандан кейин саноат, қишлоқ хўжалигидаги кўп илғорлар КПСС XXII съездини муносиб кутиб олиш учун янги, оширилган мажбуриятларни қабул қилдилар.

Нотиқ областдаги саноат корхоналари, колхоз ва совхозларнинг коллективлари ўз мажбуриятларини қандай бажараётганликлари тўғрисида, пахта теримини, хусусан машинада пахта териш суръатларини жадаллаштириш учун қандай чоралар кўрилаётганлиги ҳақида гапиради.

Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатининг оғишмай амалга оширилиши натижасида, КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати, ўзбек халқининг содиқ дўсти ва оғаси рус халқининг буюк ёрдами туфайли Бухоро йирик саноат районларидан бирига айланди. Биз, дейди ўртоқ Ризаев, қатъий ваъда бериб айтамизки, партиянинг Газли — Урал газ қувури қуриш ҳақидаги топшириғи муддатидан илгари бажарилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ядро физикаси институтининг директори **У. О. Орифов** айтадики, КПСС Программасининг проектида фанни ривожлантиришга катта ўрин берилган. Бунинг сабаби маълум, коммунизм ва фан бир-бири билан чамбарчас боғланган. Бизнинг партиямиз атом фани ва техникасини ривожлантиришга, атом энергиясидан тинч мақсадлар учун фойдаланишга жуда катта эътибор бермоқда. Ўзбекистонда бу соҳадаги ишларни кенг авж олдириш мақсадида 1956 йилда республика Фанлар академиясининг Ядро физикаси институти ташкил этилди. Республиканинг илмий ва маданий ҳаётидаги бу муҳим воқеа Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг совет фанини ривожлантириш тўғрисида доим ғамхўрлик қилаётганлигини ифода этди, ленинча миллий сиёсат тантанасининг ёрқин намойиши ва Ўзбекистонда фаннинг камолатга эришганлигини исбот этувчи далил бўлди. Институт ҳозирги пайтнинг ўзидаёқ ядро физикаси соҳасида йирик илмий тадқиқот маркази, республика халқ хўжалигининг турли соҳаларида атом энергиясидан фойдаланиш маркази бўлиб қолди.

Коммунистик партиянинг Программаси фан ва техниканинг муайян соҳаларини биринчи навбатда ривожлантириш, шу жумладан атом энергиясидан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган вазифаларни ҳал этиш зарур эканлигини очиқ-равшан кўрсатади. Бу проблемаларнинг ҳал этилиши юқори малакали кадрлар тайёрлашга боғлиқ бўлади. Ядро физикаси ва техникаси, радиохимия, радиобиология, медицина радиологияси соҳаларида мутахассислар тайёрлашни кескин суратда кенгайтириш ва яхши йўлга қўйиш зарур. Биз Олий таълим министрлигидан ана шу соҳаларда зарур тадбирлар кўришни илтимос қиламиз. Биз мутахассислар тайёрлаш учун ўзимизнинг илмий экспериментал базамизни шу йўлда хизмат қилдиришга тайёрмиз.

Инсониятнинг истиқболини ўзлари учун яқин ва азиз деб билган барча кишиларнинг фикр ва туйғуларини қамраб турган кўп нарсалар ҳозирги кунда атом энергияси тушунчаси билан боғланган. Яхши ниятли кишилар «тинчлик» ва «атом» деган сўзларнинг «тинчлик атоми» деган тушунча билан чамбарчас қўшилиб боғланиб кетишини, парчаланувчи атом ҳеч қачон ажал уруғини сочмай, балки кишиларга бахт-саодат, сиҳат-саломатлик, маъмурчиликни бағишловчи ва табиат кучлари устидан ҳукмрон бўлишни таъминловчи бир нарсага айлантирилишини истайдилар. Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасида ишлаётган Ўзбекистон олимлари фан ва техникани тараққий эттириш манфаатлари йўлида халқ бахт-саодати учун бундан буён ҳам фидокорона хизмат қиладилар.

Ўзбекистон ССР Госпланининг раиси **С. Зиёдуллаев** сўз олади. Совет халқи, деди у, КПСС Программаси проектининг ленинча миллий сиёсат ва пролетар интернационализми руҳи билан суғорилган қоидаларини чин кўнгилдан миннатдорчилик билдириб, астойдил маъқулламоқда. Программа проектида айтиладики, партия экономика соҳасида бундан буён ҳам иттифоқчи республикаларнинг хўжалигини ҳар томонлама ривожлантириш, ишлаб чиқаришни мақсадга мувофиқ жойлаштириш ва табиий бойликлари планли суратда фойдаланиш ва бунинг учун иттифоқчи республикаларнинг меҳнат ғайратини бирлаштириш ва уйғун тарзда ташкил этиш, бутун давлатнинг манфаатларини ҳар бир республиканинг манфаатлари билан тўғри қўшиб олиб боришни таъминлаш йўлини амалга ошира боради.

Ўзбекистон Совет ҳокимияти йилларида Коммунистик партия раҳбарлигида, улуғ рус халқининг ва мамлакатимиздаги бошқа халқларнинг қардошларча ёрдами туфайли асрий қолоқликни бартараф қилиб, чор Россиясининг аграр қўшоғидан саноати ғоят юксалган, механикалаштирилган йирик қишлоқ хўжалигига ва илғор маданиятга эга бўлган яшнаб турган социалистик республикага айланди.

Бизнинг республикамиз мамлакатимизда икки ўн йиллик мобайнида коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришдан иборат умумий ишга Ўзбекистоннинг қўшадиган ҳиссасини максимал даражада кўпайтириш учун ғоят зарур бўлган марраларга эришди.

Нотиқ республиканинг ғоят кўп табиий бойликлари тўғрисида батафсил гапиради. Ана шу бойликлардан планли ва мақсадга мувофиқ фойдаланиш Ўзбекистон халқ хўжалигининг мавжуд тармоқларини тез ривожлантиришда ва бир қанча янги тармоқларни вужудга келтиришда олға қараб кескин қадам қўйиш имкониятини туғдиради. Буларнинг ҳаммаси Совет Иттифоқининг қудратини янада мустаҳкамлашга, совет кишиларининг фаровонлигини оширишга хизмат қилади.

Кишилар тўғрисида, уларнинг моддий ва маънавий ҳаётини бутун чоралар билан яхшилаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш — партиямиз фаолиятининг асосий моҳиятидир. Ана шундай ғамхўрлик учун КПСС га, унинг Марказий Комитетига ва шахсан ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчевга чин кўнгилдан ташаккур изҳор қилишни истайсан киши.

Партиянинг КПСС Программаси проектида халқимиз олдига қўйилган буюк вазифаларни бажариш учун астойдил ва пухта иш олиб бориш талаб этилади. Давлат планларини муддатидан илгари бажариш учун, умумий буюк мақсадимиз — коммунизмга тезроқ эришиш йўлида жуда кўп резервларни қидириб топиш ва улардан тўла фойдаланиш учун социалистик мусобақани авж олдириш керак.

Сирдарё районидаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Н. Йўлдошева раислигида мажлис давом этади. Ўртоқ Йўлдошева Андижон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Э. А. Ашуровга** сўз беради.

Совет халқи, дейди у, КПСС Программаси проектининг ҳар бир қоидасида, ҳар бир сатрида Ленин партиясининг кишилар бахт-саодати тўғрисида, уларнинг порлоқ истиқболи тўғрисида жуда катта ғамхўрлик қилаётганлигини исбот этувчи далилни кўриб билади. Улуғ партиямизнинг халқ манфаатларини кўзда тутган сиёсатининг самараларини ҳар бир совет оиласи сезиб турибди.

Ҳозирги вақтда Программа проекти Андижондаги барча корхоналарда, барча муассасалар ва ўқув юртларида ўрганилмоқда ва муҳокама қилинмоқда. Андижон шаҳрининг меҳнаткашлари Программа проектини чин кўнгилдан маъқуллаб, партиямизнинг ленинчи Марказий Комитетига, унинг содиқ ленинчи Н. С. Хрушчев бошчилигидаги Президиумига самимий миннатдорчиликларини изҳор қилдилар.

Съезд олди мусобақаси кун сайин кенгайиб бормоқда. Шу нарса жуда қувончлики, совет кишилари КПССнинг янги Программаси партиямизнинг XXII съездида тасдиқ қилинишидан илгариёқ бу Программани амалга оширилаётган Программа деб ҳисобламоқдалар ва шу Программага мувофиқ коммунизм ғалабаси учун курашнинг янги марраларини белгиламоқдалар. Ижодий марксизм янги буюк ҳужжатининг улуғ ҳаётий кучи шу нарсада ўз ифодасини топмоқда.

Ҳозирги вақтда партия Программаси проектини чуқур тушунтириш ва ўрганиш партия ташкилотларининг идеология соҳасидаги ҳамма ишларига асос қилиб олинмоқда. Программа проекти эълон қилинган пайтдан буён Андижон партия ташкилотлари меҳнаткашларни проектнинг мазмуни билан таништириш учун кўп иш қилмоқдалар. Шаҳарнинг энг яхши пропагандистлари ва партия-совет активи Программа проектининг мазмунини тушунтирмоқдалар, суҳбатлар, савол-жавоб кечалари, консультациялар ўтказмоқдалар, доклад ва лекциялар ўқимоқдалар. Олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг студентлари ва ўқитувчилари илмий-назарий конференциялар ўтказишга тайёрланмоқдалар.

Партия бутун совет халқини илмий коммунизм руҳида тарбиялаш вазифасини илгари сурмоқда ва барча меҳнаткашларнинг марксча-ленинча таълимотни эгаллашлари учун ҳаракат қилмоқда. Шу сабабли Андижон шаҳар партия ташкилоти меҳнаткашлар кенг оммасининг марксча-ленинча билим олишини янада кенгайтириш тадбирларини амалга оширмоқда, табақалаштирилган сиёсий таълимни ташкил этиш, ишчилар, колхозчилар, зиёлилар ва хизматчиларни ғоявий жиҳатдан чиниқтириш соҳасида кўп иш қилмоқда.

В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводи прокат цехи бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **С. Нуриддинов** сўзга чиқади. У, съездга маълум қилиб айтадики, В. И. Ленин номли завод коллективи КПСС XXII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVI съезди шарафига мусобақалашиб, прокат ишлаб чиқариш тўққиз ойлик планини муддатидан илгари, 19 сентябрда бажарди, пўлат ишлаб чиқариш юзасидан берилган тўққиз ойлик топшириқларни эса 21 сентябрда бажарди. Ватанимиз сентябрь ойининг охиригача пландан ташқари тайёрланган кўпгина пўлат, сортли прокат ва листли прокат олади. Прокатчилар ва пўлат эритувчилар фидокорона меҳнат қилиб, коммунизм ғалабасини яқинлаштиришга ҳаракат қилмоқдалар. Улар меҳнат унумдорлигини оширишни ўзларининг ҳамма ишлари учун асос қилиб олдилар.

Бизнинг заводимизда металлурглардан иборат ажойиб кадрлар ўсиб етишди. Биз бунинг учун Урал, Украина, Сибирдаги қардошларимиздан миннатдормиз. Биз бунинг учун Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан миннатдормиз.

Бекобод металлурглари КПСС Программасининг проектини қизғин маъқуллайдилар ва Ўзбекистон Компартиясининг XVI съездига ваъда бериб, ўн ойлик планни КПСС XXII съезди очиладиган кунгача бажаражакларини билдирадилар.

Тошкент шаҳар Октябрь район партия комитетининг биринчи секретари **Р. Н. Нишонов** партиянинг идеология соҳасида КПСС Программаси проектидан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисида гапириб, янги кишини, коммунистик жамият кишисини шакллантириш билан боғлиқ бўлган масалаларга эътиборни жалб этади.

Партия съездларининг қарорларини ва КПСС Марказий Комитетининг қарорларини бажара бориб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети кейинги йилларда кадрларимизнинг марксча-ленинча тайёргарлигини кучайтиришга, коммунистлар ва партиясизларнинг сиёсий маорифини яхшилашга, омма ўртасида ғоявий тарбия ишларининг хилма-хил формалари ва методларидан фойдаланишга қаратилган бир қанча муҳим тадбирларни амалга оширди.

Нотиқ республика пойтахтидаги Октябрь районининг ҳаётидан кўп мисол ва фактлар келтириб ўтади. Бу мисол ва фактлар коммунистик аҳлоқ, маънавий бойлик ва покизаликни гавдалантираётган янги кишининг хусусиятларини характерлаб беради. Тошкент шаҳри ва Октябрь районининг партия ташкилотлари меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялаш, халқлар дўстлигини янада мустаҳкамлаш ва шу мақсадда турли иш формалари ҳамда методларидан фойдаланиш соҳасида ҳам кўп иш қилмоқдалар. Дўстлик кечалари, қардош республикалар экономикаси ва маданиятини ривожлантириш тўғрисида, мамлакатимизда яшовчи барча халқларнинг тақдирида улуғ рус халқи ўйнаётган тарихий роль ҳақида назарий конференциялар, лекция ва докладлар систематик равишда ўтказилмоқда. Турмушнинг ўзи халқлар улуғ дўстлигининг ажойиб намуналарини кўрсатиб бермоқда. Октябрь районининг бир ўзидагина 48 миллат вакиллари яшамоқда ва меҳнат қилмоқда. Уларнинг ҳаммаси ягона бир оилани ташкил этиб, меҳнатда ва ўқишда бир-бирларига ёрдам бермоқда. Райондаги корхоналар Москва, Ленинград, Киев, Владимир, Пермь, Запорожье ва бошқа кўп шаҳарлардаги корхоналар билан маҳкам алоқа боғлаган. Иваново областининг Шуйский районидаги корхоналар коллективлари билан мусобақа кенгайиб бормоқда.

Район меҳнаткашлари бутун инсониятнинг порлоқ истиқболи — коммунизм қурилишининг улуғвор программасидан астойдил хурсанд эканликларини чин кўнгилдан изҳор қилмоқдалар. Улар жонажон партия тўғрисида, коммунизм иши учун толмас курашчи Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги партия Марказий Комитети тўғрисида меҳр-муҳаббат, самимият билан гапирмоқдалар.

Доклад юзасидан музокаралар тамом бўлди. Съезд делегатлари КПСС Программасининг проектини тамомила маъқулловчи резолюцияни якдиллик билан қабул қиладилар.

Мажлис давом этиб турган пайтда Ўзбекистон Компартияси XVI съезди номига олинган табрикномалар ўқиб берилди.

Грузия Коммунистик партияси Марказий Комитети Грузия ССР коммунистлари ва барча меҳнаткашлари номидан съезд делегатларига қардошларча табрик юборди.

Кўп корхоналар ва колхозларнинг коллективлари маҳсулот ишлаб чиқариш топшириқлари муддатидан илгари бажарилганлиги ва давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари топшириш муваффақиятли бораётганлиги тўғрисида съездга рапорт бердилар.

Ватанимизнинг умиди ва қувончи бўлган пионерлар карнай ва барабанлар садоси остида залга кириб келганларида съезд делегатларининг қалби қувонч туйғулари билан тўлиб тошди. Порлоқ истиқбол улар учун, ёшларимиз учун яратилмоқда. КПСС Программасида ана шу порлоқ истиқбол тўғрисида зўр илҳом билан гапирилади ва съездда сўзга чиққан ҳар бир делегатнинг нутқида бу тўғрида баланд руҳ билан гапирилади.

Пионерлар Ўзбекистон Коммунистик партияси XVI съездининг делегатларини қизғин табрикладилар ва ўзларининг мароқли ишлари ҳамда планлари тўғрисида съезд делегатларига сўзлаб бердилар. (ЎзТАГ).

Ўртоқ Ф. Е. ТИТОВ докладининг охири

(Боши иккинчи бетда)

Совет халқи ўз жонажон Коммунистик партиясининг, унинг Н. С. Хрушчев бошлиқ ленинчи Марказий Комитетининг синалган раҳбарлиги остида коммунизм қурмоқда.

Омманинг йўлбошчиси, ақл-идроки, иродаси — бизнинг партиямиз мана шундай! Партиямиз марксизм-ленинизм таълимотидек аниқ компас билан қуролланиб олиб, кемамизни ҳали синаб кўрилмаган йўллардан порлоқ мақсад — коммунизм сари моҳирлик билан бошлаб бормоқда.

КПСС Программаси проектида СССРда социализмнинг ғалаба қилиши, совет жамияти бирлигининг мустаҳкамланиши натижасида ишчилар синфининг Коммунистик партияси совет халқининг авангардига айланди, бутун халқ партияси бўлиб қолди, ўзининг ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларига йўлбошчилик таъсирини кенгайтирди деган муҳим хулоса таърифлаб берилган.

«Коммунизм қурилиши авж олдирилган давр, — дейилади Программа проектида, — совет жамиятининг раҳбар ва етакчи кучи бўлган **Коммунистик партиянинг роли ва аҳамиятининг янада ўсиши билан характерланади».**

Коммунизм меъмори бўлган партиянинг буюк ролининг муҳим манбаи унинг Маркс — Энгельс — Ленин таълимотига чексиз садоқатидир. Бизнинг шонли партиямиз — замонамизнинг энг илғор идеяларининг умум эътироф этган байроқдори бўлмиш ижодий марксизм-ленинизм партиясидир. Бу партия социалистик революция ва социалистик қурилишнинг катта ва мураккаб проблемаларини ишлаб чиқди ва бу проблемаларни шараф билан ҳал этди. Эндиликда у социализмдан коммунизмга ўтиш проблемасини ҳар томонлама ишлаб чиқиб, янги буюк илмий жасорат кўрсатди.

Барча совет кишилари партия ишлаб чиққан янги Программани якдиллик билан маъқулламоқдалар ва уни ўзларининг жонажон ишлари деб, ўз ҳаётларининг муҳим мақсади ва коммунизм учун кураш байроғи деб қабул қилмоқдалар.

КПСС Программаси проекти матбуотда эълон қилингандан кейин республика партия ташкилоти бу тарихий ҳужжатни пропаганда қилиш, тушунтириш ва муҳокама қилиш юзасидан катта ишларни авж олдириб юборди.

КПСС Марказий Комитети ходимлари ва Москвадаги йирик олимларнинг ёрдами ва иштироки билан республика семинари ўтказилди. Бу семинарда 600 киши, шу жумладан райком секретарлари, область, шаҳар ва район партия комитетлари пропаганда ва агитация бўлим мудирлари, доимий ҳаракатдаги семинар ва агитколлектив раҳбарлари ҳамда пропагандистлар қатнашди. Бундан ташқари областларда пропаганда ходимларининг икки-уч кунлик семинарлари бўлиб ўтди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети малакали лекторлардан — Марказий Комитет аъзолари, Республика раҳбар ходимлари, олий ўқув юртларининг ўқитувчилари ва олимлардан 500 дан кўпроқ кишини жойларга юборди.

КПСС Программаси проекти бошланғич партия ташкилотларида, район, шаҳар ва область партия конференцияларида муҳокама қилинди. Бундан ташқари, партиянинг программ ҳужжати меҳнаткашларнинг 6 мингдан ортиқ йиғилишларида — заводларда, фабрикаларда, қурилишларда, колхозларда, совхозларда, муассасаларда, илмий тадқиқот институтларида, ўқув юртларида ва совет армияси қисмларида муҳокама қилинди. Шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашлари учун 216 минг лекция, доклад ва ўқишлар уюштирилди. Меҳнаткашларнинг йиғилишларида, лекциялар ва докладларда 5 миллионга яқин киши қатнашди. КПСС Программаси ва Устави проектлари эълон қилинган вақтдан бери фақат республика ва маҳаллий газеталар, журналлар редакциясига, радио ва телевидениега шу ҳужжатларга оид 8 мингга яқин фикр ва таклифлар тушди.

Йиғилишлардаги нутқларда ва суҳбатларда, партия ташкилотларига ҳамда газета ва журналларнинг редакцияларига келаётган хатларда республика меҳнаткашлари буюк марксча-ленинча ҳужжатни ишлаб чиққан Н. С. Хрушчев бошлиқ КПСС Марказий Комитетининг донолиги ва башорати тўғрисида зўр фахр ва илҳом билан гапирмоқдалар.

КПСС Программаси проектини муҳокама қилиш давомида республика меҳнаткашлари кўпгина қимматли таклифлар киритмоқдалар ва истаклар билдирмоқдалар. Биз бу таклиф ва истакларга катта эътибор беришимиз, КПСС XXII съездида Программа проектини узил-кесил таҳрир қилиш вақтида бу таклиф ва истаклар пухта ўрганиб ва қараб чиқилишини назарда тутиб, уларни ўз вақтида умумлаштиришимиз лозим.

Партиянинг янги Программаси проектининг ишчилар, колхозчилар, интеллигентлар томонидан актив муҳокама қилиниши халқимизнинг сиёсий етуклигини, янги тарихий вазифаларни бажаришда совет кишилари юксак масъулият ҳис қилишларини кўрсатади. Бутун мамлакатдаги сингари, республикамизда ҳам омманинг қудратли сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати кун сайин ошиб бормоқда.

Биз КПСС Программаси проектида қўйилган буюк мақсад ва вазифаларни тушунтириш ишларини давом эттиришимиз, бу вазифаларни ҳар бир кишининг онгига етказишимиз, оммани партия XXII съездини муносиб кутиб олишга сафарбар этишимиз лозим. Шу мақсадда меҳнаткашлар орасида олиб бориладиган ташкилий ва оммавий-сиёсий ишларнинг барча форма ва методларидан кенг фойдаланиш керак.

Ўртоқлар! КПСС Программаси проекти — буюк кучга ва буюк таъсирга эга бўлган ҳужжатдир. Унинг саҳифаларидан коммунистик воқелик жуда ҳам гўзал ва жуда ҳам улуғвор бўлиб гавдаланади!

Янги жамият қуришни тезлаштириб юбориш учун бутун халқнинг фидокорона меҳнат қилиши керак. Халқ оммасининг меҳнати билан, ишчилар, колхозчилар, интеллигенция меҳнати билан янги жамият бунёд бўлади.

Партия ташкилотларининг вазифалари — меҳнатда янгидан-янги ютуқларни қўлга киритиш йўлида оммани сафарбар қилиш учун сиёсий ва ташкилий ишларни қунт билан тинмай олиб боришдан иборатдир.

Ўртоқлар, Совет Ўзбекистонининг коммунистлари, барча меҳнаткашлари КПСС янги Программасини, ҳаққоний равишда коммунизмнинг буюк хартияси деб аталган Программани бажариш учун ўз кучларини, ўз ғайратларини, ўз қобилиятларини аямайдилар деб сизнинг номингиздан, барча партия ташкилотлари номидан, республиканинг барча меҳнаткашлари номидан КПСС Марказий Комитетини, шахсан Н. С. Хрушчевни ишонтиришга ижозат бергайсиз.

Яшасин Совет халқи — қаҳрамон халқ, коммунистик жамият қурувчи ғолиб халқ!

Яшасин совет кишиларини коммунизмнинг порлоқ чўққилари сари дадил бошлаб бораётган шонли ленинча Коммунистлар партияси!

(Қарсаклар).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ XVI СЪЕЗДИ

КПСС УСТАВИ ПРОЕКТИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ М. М. МУСАХОНОВ доклади)*

Ўртоқлар! Бизнинг буюк Совет Ватанимиз жуда катта машъал сингари инсониятга озодлик, тенглик, равнақ топиш ва бахт-саодат йўлини ёритиб турибди. Совет халқи мамлакатимизда социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалабасига эришиб, коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврга кирди; коммунизм хаёлдан замонамизнинг бевосита амалий вазифаси бўлиб қолди. Умумхалқ муҳокамаси учун эълон қилинган коммунизм қурилишининг улуғ плани — КПСС Программасининг проекти ҳақиқатан ҳам бир жаҳон маънога эгадир.

Коммунистларнинг буюк ленинча партияси ўзининг тарихий XXII съездини ўз қаторларини монолит жипслаштирган, ижодий кучлари равнақ топаётган, совет халқи кўпмиллатли оиласининг, бутун прогрессив инсониятнинг меҳр-муҳаббатига сазовор бўлган ҳолда кутиб олмоқда.

Коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврда совет жамиятининг раҳбар ва етакчи кучи Коммунистик партиянинг роли ва аҳамияти тобора ошиб бормоқда. КПСС Программаси проектида бундай деб таъкидланади: «Коммунизм қурилиши кенг авж олган даврга партиянинг ўзининг ривожланишидаги унинг сиёсий, идеологик ва ташкилий ишларининг ривожланишидаги янги, янада юқорироқ босқич мос келади».

Устав — партиянинг асосий қонунидир. У партиянинг ташкилий тузилишини, унинг амалий фаолияти методларини, партия ички ҳаётининг нормаларини белгилаб беради.

Партиямиз ўз Уставига ҳеч вақт догма сифатида қараган эмас, балки, ҳамма вақт унга ижодий ёндошган, уни ҳаракат учун жонли қўлланма деб билган. Партия ташкилий ишнинг тарихий вазиятга ва конкрет сиёсий вазифаларга батамом мувофиқ бўлиши тўғрисида доимо ғамхўрлик қилади. Маълумки, партиямизнинг 1903 йилги II съездида қабул қилинган биринчи Устави кейинчалик партия съездлари ва конференцияларида бир неча марта ўзгарди ва тўлдириб турилди.

1952 йилда КПСС XIX съездида қабул қилинган ва ҳозир амалда бўлган Устав партияни ташкилий-сиёсий жиҳатдан мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнади.

КПСС XIX съездидан кейин ўтган тўққиз йил мобайнида партия ва мамлакат ҳаётида жуда катта ўзгаришлар юз берди — партия ҳаётининг ленинча нормалари, коллектив раҳбарлик принципи тўла тикланди, партия ички демократиясини ривожлантириш ва коммунистларнинг активлигини кучайтириш юзасидан катта ишлар қилинди. Партия ғоявий жиҳатдан чиниқди, оммага сиёсий раҳбарлик қилишда катта тажриба ортдирди, ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланди, сон жиҳатдан ўсди ва ҳозир ўз сафида қарийб 10 миллион кишини бирлаштирган-дир.

Ўртоқ Н. С. Хрущевнинг шахсан иштироки билан КПСС Марказий Комитети томонидан ишлаб чиқилган партия янги Уставининг проекти марксизм-ленинизмни ташкилий масалаларда ижодий татбиқ қилиш ва ривожлантириш намунасидир. Устав проекти ҳаётнинг янги талабларига жавоб беради, КПСС XIX съездидан кейин тўпланган тажрибани илмий жиҳатдан умумлаштиради, бутун ташкилотчилик ишларини ўсиб бораётган сиёсий ва хўжалик вазифаларига мос келадиган янги, янада юқорироқ босқичга кўтариш тадбирларини кўзда тутади.

КПСС янги Уставининг проекти партиянинг ташкилий қурилишини яхшилайди, партия ишининг форма ва методларини такомиллаштириш, партия ички ҳаётини янада демократлаштириш, партия ташкилотлари фаолиятида ташаббусни ва жамоатчилик негизини ривожлантириш, ҳар бир партия аъзосининг коммунистик қурилишдаги ролини кучайтириш учун янгидан-янги жуда кенг имкониятлар очиб беради.

Янги Устав, ҳозирги Уставдан шу билан фарқ қиладики, унга муқаддима киритилган. Янги Уставда КПСС Программаси проектига мувофиқ равишда партиямизга классик таъриф берилган. Устав проектида бундай дейилади: «Совет Иттифоқи Коммунистик партияси совет халқининг СССР ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлари ва интеллигенциясининг илғор, энг онгли қисмини ихтиёрий асосларда бирлаштирувчи жанговор синалган авангардидир».

Партияга берилган бу янги таърифда ҳозирги Уставдаги, партия «маслакдош коммунистларнинг союзидир», деган сўзлар тушириб қолдирилган. Бу бежиз эмас. Бизнинг мамлакатимизда социализм тўла ва узил-кесил ғалаба қилди. Совет халқи партия раҳбарлигида коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврга кирди. Совет жамиятининг маънавий-сиёсий бирлиги ҳеч қачон ҳозирдагидек мустаҳкам бўлган эмас. Ана шундай шароитда марксча-ленинча идеология амалда бутун совет халқининг дунёқараши бўлиб қолди. Бу, ҳозир коммунистларгина эмас, балки шунингдек партия сиёсатини қизғин маъқуллаётган жуда кўпчилик меҳнаткашлар ҳам маслакдошлар эканлигини билдиради.

Уставнинг муқаддимасида совет халқининг ленинчи партия раҳбарлигида эришган тарихий ғалабалари қисқача таърифлаб берилган, ишчилар синфининг Коммунистик партияси бутун совет халқининг партияси бўлиб қолганлиги таъкидланган.

* * *

КПСС янги Уставининг проекти партияга аъзо бўлиш шартларини белгилаганида, Владимир Ильич Лениннинг қуйидаги кўрсатмасига асосланган: «Бизнинг вазифамиз — партиямизнинг мустаҳкамлигини, қатъийлигини, софлигини сақлашдир. Биз партия аъзоси деган номни ва унинг аҳамиятини юқори, юқори ва янада юқори кўтаришга ҳаракат қилишимиз лозим».

Партия ўз сафига илғор, энг онгли, актив ва коммунизм иши учун содиқ кишиларни танлаб олади. Устав проектининг биринчи параграфида бундай дейилади: «Партия Программаси ва Уставини эътироф этувчи, коммунизм қуришда актив қатнашувчи, партия ташкилотларидан бирида ишловчи, партия қарорларини бажарувчи ва аъзолик взносларини тўловчи Совет Иттифоқининг ҳар бир граждани КПСС аъзоси бўла олади».

Бу моддадаги ибора илгариги иборадан жиддий фарқ қилади. Амалдаги Уставда, Совет Иттифоқининг бошқалар меҳнатини эксплуатация қилмайдиган граждани партия аъзоси бўла олади, дейилган эди. Янги Устав проектида «Бошқаларнинг меҳнатини эксплуатация қилмайдиган» деган сўзлар тушириб қолдирилган. Бу сўзлар ўз маъносини йўқотди, чунки бизнинг мамлакатимизда эксплуататорлар ҳам, эксплуатация қилинувчилар ҳам йўқ.

СССРнинг коммунизм қуришда актив қатнашувчи ҳар бир граждани партия аъзоси бўла олади, деб кўрсатиб ҳам ўтилиши муҳим аҳамиятга эгадир. Чунки, партия аъзолари мамлакатимизда коммунистик жамият қуриш учун актив, фидокорона кураш олиб боришда бутун халққа намуна кўрсатишлари лозим.

Устав проекти партия аъзосининг вазифаларини Программа проектида баён қилинган катта-катта вазифаларни ҳисобга олган ҳолда, коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврда партиянинг ва ҳар бир коммунистнинг роли кучайиб боришини ҳисобга олган ҳолда янада аниқроқ ва тўлароқ белгилаб беради.

Партия аъзосининг энг биринчи вазифаси — коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш учун кураш олиб боришдан, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлишда ўрнак кўрсатишдан иборатдир.

Коммунистнинг энг муҳим вазифаларидан бири — марксча-ленинча назарияни эгаллашдан, коммунистик жамият кишисининг шаклланиши ва тарбияланишига кўмаклашишдан, буржуа идеологиясининг ҳар қандай кўринишларига, хусусий мулкчилик психологиясининг қолдиқларига ва ўтмишнинг бошқа сарқитларига қарши кураш олиб боришдан, коммунистик ахлоқ қоидаларига риоя қилишдан, жамоат манфаатларини шахсий манфаатдан юқори қўйишдан иборатдир.

Бизнинг партиямиз шу билан ҳақли суратда фахрланадики, коммунистлар жамиятни революцион тарзда ўзгартириш учун курашчиларнинг биринчи сафларида бордилар ва бормоқдалар, бутун халққа юксак ғоявийлик, меҳнатсеварлик, мардлик, ўз гражданлик бурчини яхши тушуниш, уни ҳалол бажариш намунасини кўрсатмоқдалар. Бироқ, биз партия сафидаги айрим кишилар партия ва халқ олдидаги жавобгарлик ҳиссини йўқотиб қўяётганликларидан, ўз мансабларини суиистеъмол қилаётганликларидан кўз юмаолмаймиз.

Биз бундай ҳолларга тоқат қилиб туролмаймиз. Сўнгги вақтларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республиканинг маҳаллий партия органлари партия сафларининг софлиги учун курашни кучайтирдилар, кўзбўямачилар, алдамчилар, юлғичлар, хусусий мулкчилик психологиясига асир бўлиб қолган кишилардан анча холи бўлиб қолдилар.

Биз коммунист деган номни қадрламаётган, Уставда кўрсатилган вазифаларни бажармаётган кишиларга нисбатан бундан буён ҳам муросасиз бўлишимиз лозим.

Сўнгра КПСС Устави проектида, партия аъзоси ўзигина интернационалист бўлиб қолмай, шу билан бирга социалистик интернационализм ва совет ватанпарварлиги идеяларини меҳнаткашлар оммасига сингдиришда актив иштирок этиши, миллатчилик ва шовинизм сарқитларига қарши кураш олиб бориши, СССР халқлари дўстлигини, совет халқининг социалистик лагерь мамлакатлари халқлари билан, барча мамлакат пролетарлари ва меҳнаткашлари билан қардошлик алоқаларини мустаҳкамлашга сўз ва иш билан кўмаклашиши ҳам лозим, деб таъкидланади.

Партия аъзоси партиянинг ғоявий ва ташкилий бирлигини ҳимоя қилиши, партия олдида ростгўй ва ҳалол бўлиши, ҳушёрлик кўрсатиши, танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириши, камчиликларни дадил очиб ташлаши ва уларнинг бартараф этилишига эришиши, танқидни бўғиб қўйиш йўлидаги ҳар қандай уринишларга кескин зарба бериши, партия ва давлатга зарар етказадиган ҳар қандай ҳаракатларга қарши чиқиши лозим.

Коммунистнинг Уставда белгиланган муҳим вазифаси — партиянинг кадрларни уларнинг иш қобилияти ва сиёсий савиясига қараб танлаш йўлини оғишмай амалга оширишдан иборатдир. Бизнинг бурчимиз — кадрларни қариндош-уруғчилик, маҳаллийчилик ва шахсий садоқат аломатларига қараб танлаш фактларига қатъий хотима беришдир.

Партия аъзосининг вазифалари тўғрисида Уставда белгиланган қоидалар ҳар бир коммунист фаолиятининг аниқ программасидир, унинг ишда ва турмушда амал қилиши лозим бўлган норма ва қоидалар тўпламидир.

Партия коммунист зиммасига юксак ва масъулиятли вазифаларни юклаш билан бирга унга катта ҳуқуқлар ҳам беради. Янги Устав проектида партия аъзосининг ҳуқуқлари анча кенгайтирилган ва янада тўлароқ таърифлаб берилган, шунингдек уларни амалга оширишни таъминловчи чоралар кўзда тутилган.

Партия аъзосига партия ҳаётига тааллуқли масалаларни эркин ва ишчанлик билан муҳокама қилишда қатнашиш ҳуқуқигина эмас, шу билан бирга таклифлар киритиш ва бу таклифларни қарор қабул қилинганига қадар ҳимоя қилиш ҳуқуқи ҳам берилаётганлиги муҳим аҳамиятга эгадир.

Устав проектида партия аъзоси «ҳар бир коммунистни, унинг эгаллаб турган вазифасидан қатъи назар, танқид қилиш» ҳуқуқига эга деб кўрсатилган. Устав проекти бу ҳуқуқнинг дахлсизлигини таъминлайди.

Ҳозир амалда бўлган Уставда кўзда тутилган қоида, яъни коммунист КПСС Марказий Комитетигача партиянинг ҳамма инстанциясига ҳар қандай масала ва ариза билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга, деган қоида бор. Бу қоида янги Устав проектида ўз мурожаатига тегишлича жавоб берилишини талаб қилиш ҳуқуқи билан тўлдирилган.

Устав проектида КПССга қабул қилиш тартибига баъзи ўзгаришлар киритиш кўзда тутилган. Масалан, проектда, партияга аъзо бўлиб кирувчилар камида уч йиллик партия стажига эга бўлган, ҳамда ишлаб чиқаришда ва жамоат ишларида ўзлари билан камида бир йил бирга ишлаган уч партия аъзосининг рекомендациясини тақдим этишлари лозим, дейилган.

Проектда, рекомендация берувчилар рекомендация қилинган кишининг ишчанлик ва сиёсий сифатларига берилган характеристиканинг объективлиги учун партия ташкилотлари олдида жавобгардирлар, дейилган; ҳолбуки, ҳозир амалда бўлган Уставда, рекомендация берувчилар ўз рекомендацияларининг тўғрилиги учун жавобгардирлар, дейилган эди холос.

Устав проектида: бошланғич партия ташкилотининг партиядан чиқариш тўғрисидаги қарори оддий кўпчилик овози билан эмас, балки бу қарорга йиғилишда ҳозир бўлган партия аъзоларининг камида учдан икки қисми овоз берган тақдирдагина қабул қилинади, деб уқтирилган.

Коммунистнинг взнос тўламаганлик учун жавобгарлиги янгича талқин этилади.

Амалдаги Уставга мувофиқ, бошланғич партия ташкилотлари раҳбар партия органида аъзо бўлиб турган коммунистни партиядан чиқариш тўғрисида қарор қабул қила олмайдилар. Янги Устав проекти бошланғич партия ташкилотларига бундай масалаларни муҳокама қилиш ва ўз таклифларини мазкур коммунист аъзо бўлган тегишли комитетга қўйиш ҳуқуқини беради. Бошланғич ташкилотларнинг ҳар қандай коммунистга жазо бериш тўғрисидаги қарорлари оддий тартибда қабул қилинади.

Партия аъзоси суд йўли билан жазо бериладиган иш қилганлиги учун жавобгарликка тортилиши тўғрисидаги моддага муҳим аниқлик киритилган. Агар илгари бундай коммунист партиядан чиқарилган ва «унинг айби маъмурий ва суд органларига маълум қилинган» бўлса, янги Устав проектига мувофиқ «у партиядан чиқарилади ва Қонунга биноан жавобгарликка тортилади».

* * *

Амалдаги Уставга биноан бошланғич партия ташкилоти КПСС аъзолигига кандидатнинг кандидатлик стажини бир йилгача муддатга чўза олар эди. Бунинг учун кандидат ўзини етарли даражада кўрсатаолмаганлигини узрли сабаб деб ҳисоблаш кифоя қилар эди.

Амалда бу сабаблар кўпинча кандидатнинг фаолиятсизлигини ва партия ташкилотининг ёш коммунистлар билан ёмон ишлаганлигини ниқобловчи пардага айланиб кетар эди. Бу шунга олиб келар эдики, кўпгина партия ташкилотларида кандидатлик стажи ўтиб кетган коммунистларнинг сони кўпайиб борар ва улар масаласи бир қанча йиллар мобайнида ҳал қилинмай қолаверарди. Буни исботлаш учун бир қанча рақамлар ва фактларни келтириш мумкин.

Бундай аҳволга асло тоқат қилиб бўлмайди. Янги Устав проекти кандидатлик стажини чўзишни кўзда тутмайди ва, бошланғич партия ташкилоти КПСС аъзолигига қабул қилиш масаласини бир йиллик кандидатлик стажи ўтиши билан қараб чиқади ва ҳал қилади, деб белгилайди. Янги Уставдан, ножўя иш қилиб қўйган ва КПСС дан чиқарилиши керак бўлган партия кандидатига ва бирор сабаб билан КПСС аъзолигига қабул қилинмайдиган ва партия аъзолигига кандидатликдан чиқиб кетадиган кандидатларга бир хилда қараш мумкин эмас, деган хулоса келиб чиқади. Белгиланган бир йиллик стаж ўтиши билан партия кандидати ё КПСС аъзолигига қабул қилинади ёки кандидатликдан чиқиб қолади.

* * *

КПСС Уставининг проекти партиянинг ташкилий тузилишининг раҳбар принципи демократик централизм бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади, деган ленинча қоидани мустаҳкамлайди ва ривожлантиради. Раҳбарликнинг давомийлигини сақлаб қолган ҳолда раҳбар партия органларининг составини маълум нисбатларда мунтазам янгилаб туриш партия ички ҳаётини янада демократлаштириш учун муҳим аҳамиятга эгадир.

Устав проектида айтиладики, навбатдаги ҳар бир сайловда КПСС Марказий Комитети ва унинг Президиуми составининг камида тўртдан бир қисми янгиланади. Президиум аъзолари қоида тариқасида, кўпи билан кетма-кет уч чақириққа сайланадилар. Партиянинг катта обрў қозонган, юксак сиёсий, ташкилотчилик ва бошқа сифатларга эга бўлган у ёки бу арбоблари раҳбар органларга кетма-кет узоқроқ муддатга ҳам сайланишлари мумкин. Бундай ҳолда тегишли кандидат ёпиқ (яширин) овозга қўйиш вақтида овозларнинг камида тўртдан уч қисмини олган тақдирдагина сайланган ҳисобланади.

Навбатдаги ҳар бир сайловда иттифоқчи республикалар компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка, область комитетлари составининг камида учдан бир қисми янгиланади; округ, шаҳар ва район партия комитетлари составининг, партия комитетлари ёки бошланғич партия ташкилотлари бюроси составининг камида ярми янгиланади. Шу билан бирга мазкур раҳбар партия органларининг аъзолари кўпи билан уч муддатга кетма-кет сайланишлари мумкин. Бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари кўпи билан икки чақириққа кетма-кет сайлана оладилар.

Партия ташкилоти у ёки бу ходимни, унинг сиёсий ва ишчанлик сифатларига қараб, раҳбар органлар составига узоқроқ муддатга ҳам сайлаши мумкин. Бундай ҳолда сайланиш учун овоз беришда қатнашган коммунистларнинг камида тўртдан уч қисмининг овоз бериши талаб қилинади.

Бу чора партия ички демократиясини янада ривожлантиришга ва коллектив раҳбарликни кучайтиришга ёрдам беради.

Устав проектида, партия раҳбарлигининг олий принципи — партия ташкилотларининг нормал ишлашининг, кадрларни тўғри тарбиялашнинг, коммунистлар активлиги ва ташаббускорлигини ривожлантиришнинг зарур шарти бўлган коллективликдир деб алоҳида таъкидланади.

Сўнгги йилларда Ўзбекистон партия ташкилотларида бутун мамлакатда бўлгани каби коллектив раҳбарлик принципига ҳар қачонгидан ҳам қаттиқроқ риоя қилинмоқда. Бюро мажлислари, партия комитетларининг пленумлари, коммунистларнинг йиғилишлари, ҳисобот-сайлов йиғилишлари ва конференциялар мунтазам суратда чақирилиб турибди. Лекин ҳозир ҳам коллектив раҳбарлик принципини бузаётган айрим раҳбарлар бор. Масалан, Конимех район партия комитетининг собиқ биринчи секретари Латипов қўпол маъмуриятчиликни кучайтириб, лаганбардорлик ва хушомадгўйликни авж олдирди.

Партия органларининг партия оммаси олдидаги масъулиятини ошириш муҳим аҳамиятга эгадир. Партияни фракциячиликдан, партия сафларининг бирлигини бузадиган антипартиявий чиқишлардан қўриқлайдиган чоралар В. И. Ленин томонидан ишлаб чиқилган ва ҳаётда синалган шу чоралар КПСС Уставининг проектида тўла-тўкис сақланиб қолгандир.

* * *

Устав проектида, КПСС Программаси проектига батамом мувофиқ ҳолда, республика, ўлка, область, округ, шаҳар, район партия ташкилотларининг ва уларнинг раҳбар органларининг омма ўртасида сиёсий ва ташкилотчилик ишларини олиб боришдаги вазифалари аниқ белгилаб берилган. Уставнинг «Партия ташкилотлари совет, касаба союз, кооператив ташкилотларининг ва меҳнаткашларнинг бошқа жамоат ташкилотларининг ишларини ўз устларига олмайдилар, партия органларининг функциялари билан, бошқа органлар функцияларининг аралаштириб юборилишига, ишда кераксиз параллелизмга йўл қўймайдилар» деган кўрсатмаси принципиал аҳамиятга эгадир.

Шуни қайд қилиш керакки, баъзи бир партия комитетлари майда-чуйда васийлик билан шуғулланиб ўзларига хос бўлмаган маъмурий-буюрувчи функцияларни зиммаларига олмоқдалар. Конимех, Шаҳрисабз, Денов ва бошқа районларда ана шундай нормал бўлмаган ҳол юз берди.

Партия комитетларининг вазифаси — Советларга, касаба союзларига, комсомол ташкилотларига раҳбарликни кучайтиришдан, уларнинг ташаббускорлиги ва ғайратини ривожлантиришдан, коммунистик қурилишда уларнинг ролини оширишдан ва уларга таянган ҳолда партиянинг омма билан алоқасини кенгайтириш ва мустаҳкамлашдан иборатдир.

Устав проекти партия ишида ижтимоий асосларни кенг жорий қилишни назарда тутади.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистоннинг шаҳар ва район партия комитетларида 1405 та штатсиз инструктор ишламоқда. Улар одатда ташкилий-партиявий ва партиявий-сиёсий ишни биладиган тажрибали, ташаббускор коммунистлар орасидан танлаб олинмоқда. Улар ўртасида хўжалик ва маданиятнинг турли соҳаларида ишлаётган мутахассислар оз эмас. Масалан, Тошкент, Андижон ва Қўқон шаҳар партия комитетларида штатсиз инструкторлар иши яхши йўлга қўйилган.

Программа проекти маош олиб ишлайдиган партия аппаратини тобора қисқартириб боришни, коммунистларни жамоатчилик асосларида партия комитетларининг фаолиятига тобора кенгроқ жалб қилишни назарда тутади.

КПСС Устави проекти активларни жамоатчилик асосларда партия ишига жалб қилишнинг партия комитетларида муваққат ва доимий комиссиялар тузиш каби формасини ҳам қонунлаштиради. Ҳозирги вақтда республикада кўпгина шаҳар ва район партия комитетлари ҳузурида қурилиш, транспорт, қишлоқ хўжалик, техника тараққиёти комиссиялари ва бошқа комиссиялар ишламоқда.

Штатсиз инструкторларни, муваққат ва доимий комиссияларни яхши танлаш, тўғри тарбиялаш, улар ишини пухта ташкил қилиш партия активини партия органларининг фаолиятига янада кенгроқ жалб қилишга, коллектив раҳбарликни мустаҳкамлашга, коммунистларнинг активлиги ва ташаббускорлигини оширишга ёрдам беради.

Амалдаги Уставга мувофиқ конференциялар ҳар йили ўтказилади. КПСС янги Уставининг проекти эса округ, шаҳар ва район партия конференциялари камида икки йилда бир марта чақирилишини белгилайди.

* * *

Янги Устав проектида партиянинг асоси бўлган бошланғич партия ташкилотларига катта аҳамият беоилган.

Бошланғич партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси КПССга янги аъзолар қабул қилишдан ва коммунистларни партия ишига садоқат, мустаҳкам ғоявий эътиқод, коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялашдан иборатдир. Бошланғич партия ташкилотлари коммунистларнинг меҳнатдаги, корхонанинг, колхознинг, муассасанинг ижтимоий-сиёсий ва хўжалик ҳаётидаги авангардлик ролини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари лозим.

Устав проекти бошланғич партия ташкилотлари коммунистик қурилишнинг навбатдаги вазифаларини ҳал қилишда меҳнаткашларнинг ташкилотчиси бўлиб майдонга чиқишларини, давлат планлари ва мажбуриятларини бажариш учун олиб бориладиган социалистик мусобақага бошчилик қилишларини, корхоналар ва колхозларнинг ички резервларини аниқлаш ва улардан яхши фойдаланишга, фан, техника ва илғорлар тажрибасини ишлаб чиқаришга кенг жорий қилишга оммани сафарбар этишларини, меҳнат интизомини мустаҳкамлашга, меҳнат унумдорлигини тўхтовсиз ошириб боришга, маҳсулот сифатини яхшилашга ҳаракат қилишларини талаб қилади.

Бошланғич партия ташкилотлари меҳнаткашларни коммунизм руҳида тарбиялашлари, уларни давлат ва жамоат ишларини бошқаришга жалб қилишлари лозим. Партия ташкилотлари танқид ва ўз-ўзини танқидни кенг авж олдириш асосида бюрократизм кўринишларига, давлат интизомини бузиш ҳолларига қарши кураш олиб боришлари, давлатни алдаш йўлидаги уринишларга барҳам беришлари, корхоналар, колхозлар ва муассасалардаги бўшангликка, хўжасизликка ва исрофгарчиликка қарши чора кўришлари лозим.

Уставга шундай бир жуда муҳим қоида киритилган бўлиб, бунда партия ташкилоти ўзининг бутун ҳаётида КПСС Программасида баён қилинган ахлоқ принципларига ҳар бир коммунистнинг риоя қилишига ва бу принципларни меҳнаткашларга сингдиришига эришиши лозим, дейилади.

Устав проекти қишлоқларда ва уй бошқармалари ҳузурида коммунистларнинг истиқомат жойи бўйича бошланғич партия ташкилотлари тузилиши мумкинлигини кўзда тутади. Намангандаги, Тошкентнинг Октябрь, Фрунзе ва бошқа районларидаги кўпгина маҳаллалар ва уй бошқармаларида ана шундай территориал партия ташкилотлари тузилган ва улар муваффақият билан ишламоқда.

Амалдаги Уставда бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятини ортиқча чеклаб қўядиган қоидалар бир қанча бор эди. Бу қоидалар янги Уставга киритилмаган. 300 дан ортиқ коммунист бўлган йирик партия ташкилотларида умумий партия йиғилиши зарур бўлиб қолган тақдирда, партия комитети томонидан белгиланадиган муддатларда ёки бир қанча цех партия ташкилотларининг талабига кўра чақирилиши мумкин. Бошланғич партия ташкилотлари бюроларининг состав миқдори чекланмайди.

Янги Устав проекти амалдаги уставнинг партия ташкилотларига маъмурият фаолияти устидан контроль қилиш ҳуқуқини бериш тўғрисидаги қоидасини тўлдиради. Маълумки, илгари бу ҳуқуқдан фақат ишлаб чиқариш ва савдо корхоналарининг, совхозларнинг, колхозларнинг ва МТСларнинг бошланғич партия ташкилотларигина фойдаланар эдилар. Энди контроль қилиш ҳуқуқидан ишлаб чиқариш билан бевосита боғлиқ бўлган проект ташкилотларининг, конструкторлик бюроларининг ва илмий-текшириш институтларининг партия ташкилотлари ҳам фойдаланадилар. Янги Устав проекти министрликлар, давлат комитетлари, халқ хўжалик кенгашлари ҳамда бошқа марказий ва маҳаллий совет, хўжалик муассаса ва бошқармаларнинг маъмурият фаолиятини контроль қилиш функцияларидан фойдаланмайдиган партия ташкилотларининг вазифаларини кенгайтиради ва ролини оширади.

Устав проекти армия партия ташкилотларининг вазифаларини ҳам аниқ белгилаб беради.

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми маъқуллаган партия Устави проекти ҳамманинг танишиб чиқиши учун ва барча коммунистларнинг муҳокамаси учун эълон қилинган. Июнь Пленумининг қарорига ва КПСС Марказий Комитетининг ундан кейинги кўрсатмаларига мувофиқ Устав проекти коммунистларнинг йиғилишларида, шаҳар, район ва область партия конференцияларида муҳокама қилинди. КПСС Устави проектини муҳокама қилишда партия аъзолари ва кандидатлари зўр активлик кўрсатмоқдалар. Коммунистлар томонидан киритилган таклифлар партиянинг ташкилотчилик ва етакчилик ролини кучайтириш тўғрисида, партия сафининг ғоявий ва ташкилий бирлигини, унинг омма билан алоқасини мустаҳкамлаш тўғрисида, бошланғич партия ташкилотларининг, ҳар бир коммунистнинг партия иши учун, коммунизм ғалабаси учун масъулиятини ошириш тўғрисида қилинаётган ғамхўрликнинг ифодасидир.

КПСС Устави проектини тушунтириш ва муҳокама қилиш ишларини давом эттириш — республика партия ташкилотларининг муҳим ва масъулиятли вазифасидир. КПСС XXII съезди қабул қиладиган Устав — ғоят зўр ташкил қилувчи ва сафарбар этувчи кучга эга бўлган ҳужжатдир, партиянинг қудратли ташкилий қуролидир. Янги Устав партиянинг ривожланишида янги босқич бўлади.

Шубҳа йўқки, мамлакатимизнинг барча халқлари каби Ўзбекистон коммунистлари ва барча меҳнаткашлари ҳам партиянинг тарихий ҳужжатлари — КПСС Программаси ва Уставининг проектларидан руҳланиб, ўз сафларини Коммунистик партия теварагига ва унинг атоқли ленинчи, бизнинг азиз ўртоғимиз Н. С. Хрущев бошлиқ ленинчи Марказий Комитети теварагига янада мустаҳкам жипслаштирадилар, ўзларининг бутун куч, билим ва ғайратларини улуғ коммунистик қурилиш ишига сарфлайдилар. (**Қарсаклар**).

*) **Доклад қисқартирилиб босилмоқда.**

ТОЖИКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

СТАЛИНОБОД, 23 сентябрь. Бугун бу ерда Тожикистон Компартиясининг XIV съездида сайланган Тожикистон КП Марказий Комитетининг биринчи пленуми бўлди. Пленум ташкилий масалаларни ҳал қилди. Ж. Расулев Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари қилиб, И. Г. Коваль, Н. Зарипова, С. Б. Эргашев Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари қилиб сайланди.

ТАСС АХБОРОТИ

Шу йил 21 сентябрда Совет Иттифоқида Тинч океанининг марказий қисмига учирувчи ракетани навбатдаги учириш муваффақиятли суратда амалга оширилди.

Учиришдан мақсад—келгусида космик йўлдош кемаларни орбитага чиқариш учун янги учирувчи ракетанинг мустаҳкамлиги ва бу ракетани бошқариш системасининг аниқ ишлаш даражасини текшириб кўриш, шунингдек автоматлаштирилган ўлчов комплекси билан алоқа воситаларининг бир-бирига монанд равишда ҳаракат қилишини билиб олиш эди.

Атмосферанинг зич қатламларидан ўтишга мослаштирилган ракета сўнгги босқичининг макети океаннинг сув сатҳидаги жойга мўлжалланган нуқтага нисбатан жуда аниқ бориб тушди.

Белгиланган планга мувофиқ, илгари эълон қилинган районга учирувчи ракеталарни учириш давом эттирилади.

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ МАМЛАКАТЛАР БИРЛАШГАН ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИНИНГ ШТАБИДА

Жанговар тайёргарлик планига ва бу йилги машқ якунларини тўплаш мақсадига мувофиқ, шу йил октябрь-ноябрь ойларида Варшава шартномасида қатнашувчи мамлакатлар қуролли кучлари составига ажратиб берилган штаблар ва қўшинларнинг машқлари ўтказилади.

Бу машқларда қуруқликдаги қўшинлар, ҳарбий ҳаво, ҳарбий денгиз ва ҳаво десант қўшинлари қатнашадилар.

Машқлар Варшава шартномасида қатнашувчи мамлакатларнинг территорияларида ўтказилади.

Пахта—миллий ИФТИХОРИМИЗ

25 сентябрь

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА
(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан бери	Қоп-қанорсиз ташиш
Юқори Чирчиқ	3,83	57,43	11,59
Оржоникидзе	2,99	42,86	51,49
Пискент	1,89	34,07	19,54
Янгийўл	2,02	28,46	13,47
Ўрта Чирчиқ	2,04	28,09	16,12
Чиноз	1,92	27,28	20,23
Бўка	1,64	24,99	17,30
Сирдарё	1,86	23,99	13,87
Қуйи Чирчиқ	2,71	22,90	17,88
Оққўрғон	1,55	21,64	24,06
Бекобод	1,41	20,70	28,18
Комсомол	1,54	20,16	23,30
Янгиер	1,56	19,60	19,27
Гулистон	1,21	16,28	8,90
Область бўйича	1,84	25,43	19,38

Редактор М. ҚОРИЕВ.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 01097. Нашр. В. 1690.